

॥ ॐ ॥

। श्रीगणेशायनमः ।

। अथहिरण्यकेशीदर्शपौर्णमासाध्वर्युयजमानाग्नीध्रब्रह्मप्रयोगः ।

प्रातरग्निहोत्रानन्तरं दर्भेष्वसीनो दर्भान्धारयमाणो यजमानः पत्न्या सह प्राणानायम्य देशकालौ संकीर्त्य श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं पौर्णमासे
ध्यायक्ष्ये । दर्शे तु दर्शे ध्यायक्ष्ये । अस्यां पौर्णमासे ध्यां अध्वर्युत्वा महं वृणे । अध्वर्युः भविष्यामि । इत्युत्तवागार्हपत्यादाहवनीयमुद्धृत्य द
क्षिणाग्निं प्रणीयाहवनीयं प्रणयति । ममाग्नेव चो विह्वेष्वस्तु वयं त्वेधा नास्तु नुवं पुषेम । मह्यं नमंतां प्रदिशश्च तस्त्वया ध्यक्षेण पृत
नाजयेम । आहवनीयमन्वादधाति । यजमानो ध्वर्युश्च । अग्निं गृह्णामि सुरथं यो मयो भूर्य उद्यंतं मारो हति सूर्यमहं । आदित्यं ज्योति
षां ज्योतिरुत्तमं श्वो यज्ञाय रमतां देवताभ्यः । वसुधुद्रानां दित्यानि द्रैण सह देवताः । ताः पूर्वः परिगृह्णामि स्वआयतने मनीषया ।
इमामूर्जं पंचदशीये प्रविष्टास्तान् देवान् परिगृह्णामि पूर्वः । अग्निर्हव्यवाडिहताना वतु । पौर्णमासश्च विरिदमैषां मयि । पौर्णमास्यां ।
आमावास्याश्च विरिदमैषां मयि । अमावास्यायाम् । आहवनीये न्वाधीयमाने जपतः । अन्तराग्नीपशवौ देवसु सदमागमन् ।
तान् पूर्वः परिगृह्णामि स्वआयतने मनीषया । अन्तराग्नीतिष्ठन् जपतः । अध्वर्युः । मम देवा विह्वेष्वस्तु सर्वे द्रावंतो मरुतो विष्णुरग्निः ।
ममांतरिक्षमुरुगोपमं स्तुमह्यं वातः पवतां कामैस्मिन् । गार्हपत्यमन्वादधाति । यजमानो ध्वर्युश्च ।
इह प्रजाविश्वरूपारमंतामग्निं गृहपतिमभिसंवसानाः । ताः पूर्वः परिगृह्णामि स्वआयतने मनीषया ।
इह पशवौ विश्वरूपारमंतामग्निं गृहपतिमभिसंवसानाः । तान् पूर्वः परिगृह्णामि स्वआयतने मनीषया । गार्हपत्ये न्वाधीयमाने जपतः ।
अध्वर्युः । मयि देवा द्रविणमायं जंतां मय्याशीरस्तु मयि देवहृतिः । दैव्या होतारावनिषं तपूर्वैरेष्टाः स्यामतनुवाः सुवीराः ।
दक्षिणाग्निमन्वादधाति । यजमानो ध्वर्युश्च । अयं पितृणामग्निं रवां द्रव्यापितुभ्य आ । तं पूर्वः परिगृह्णाम्यविषन्नः पितुं कर्तुं ।
दक्षिणाग्निमन्वाधीयमाने जपतः । यजमानः । इदमहमग्निज्यैष्ठ्यो वसुभ्यो यज्ञं प्रब्रवीमि ।
इदमहमिंद्रज्यैष्ठ्यो रुद्रेभ्यो यज्ञं प्रब्रवीमि । इदमहं वरुणज्यैष्ठ्येभ्य आदित्येभ्यो यज्ञं प्रब्रवीमि । अन्वाहितेषु जपति । अध्वर्युः ।
पलाशशाखाश्च शमीशाखां वाहरति । इषेत्वा । शाखामाच्छिनत्यप उपस्पृश्य । ऊर्जेत्वा । सन्नमयत्यनुमार्ष्टिवा । इमां प्राचीमु
दीचीमिषमूर्जमभिसंस्कृतां । बहुपर्णामशुष्काग्रां हरां मिपशुपा अहं । आहरति । वायवस्थो पायवस्थ ।
तथा षट्कृत्वो वत्सानपाकरोति । यजमानः । विद्युदसि विद्यं मे पाप्मानं मृतस्य त्वमुपैमि मयि श्रद्धा । अप उपस्पृश्य ।
अपरेणाहवनीयं दक्षिणाति क्रम्य । पर्यस्वती रोषधयः पर्यस्वद्विरूपां पयः । अपां पयसो यत्पयस्तेन मामिंद्रसं सृज । अप आचामति ।

स्मार्तावृत्तापुनराचामति। देवादेवेषु पराक्रमध्वं। प्रथमाद्वितीयेषु। द्वितीयास्तुतीयेषु। त्रिरैकादशाहमावत।
इदं शकेयं यदिदं करोमि। आत्मा करोत्वात्मनै। इदं करिष्ये भेषजं। इदं मैविश्वभेषजा। अश्विना प्रावतं युवं। देवता उपतिष्ठते।
समुद्रं मनसा ध्यायन्। सम्राडसि व्रतपा असि व्रतानां व्रतपतिरसि व्रतमारभेत तत्ते प्रब्रवीमि तच्छकेयं तेन शकेयं तेन राध्यासं।
आदित्यमुपतिष्ठते। अग्नैव व्रतपते व्रतं चरिष्यामि तच्छकेयं तन्मैराध्यतां। अग्निं। वायौ व्रतपते व्रतं चरिष्यामि तच्छकेयं तन्मैराध्यतां।
वायुं। आदित्यव्रतपते व्रतं चरिष्यामि तच्छकेयं तन्मैराध्यतां। आदित्यं। व्रतानां व्रतपते व्रतं चरिष्यामि तच्छकेयं तन्मैराध्यतां।
व्रतपतिं। अध्वर्युः।

देवो वः सविता प्रार्पयतु श्रेष्ठतमायुः कर्मण आप्यायध्वमग्निं या इन्द्राय देवभागमूर्जस्वतीः पयस्वतीः प्रजावती रनमीवा अयक्षमामावः स्तेन
ईशतमाघशंसः। गाः प्रस्थापयति। महेन्द्रायेति महेन्द्रयाजिनः। शुद्धा अपः सुप्रपाणे पिबन्तीः। शतमिन्द्राय शरदो दुहानाः।
रुद्रस्य हेतिः परिवो वृणक्तु। प्रस्थिता अनुमन्त्रयते। ध्रुवा अस्मिन् गोपतौ स्यात बह्वीः। गृहानभिपर्यावर्तते। यजमानस्य पशून् पाहि।
अग्न्यगारे पुरस्तात् प्रतीचीं शशखामपगूहति। अत्रामावास्यायां वेदं कृत्वा वेदिं प्रागुत्तरस्मात् परिग्राह्यत्करोति।
देवस्य त्वासवितुः प्रसवैश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यामाददे। असिदमादत्ते। यज्ञस्य घोषदसि। गार्हपत्यमुपतिष्ठते।
प्रत्युष्टं रक्षः प्रत्युष्टा अरातयः। गार्हपत्ये निष्ठपति। उर्वन्तरिक्षं प्रेहि। प्राचीनमुदीचीनं वाभिप्रव्रज्य। विष्णोस्तूपौसि।
अभिप्रेतानामेकं स्तंभमुत्सृजति। देवानां परिषुतमसि वर्षवृद्धमसि। अन्यं परिषौति। पशून् नान्वाभागमुत्सृजामि।
परिषूतस्यैकाद्वेवादर्भनाड्यावुत्सृजति। इदं देवानां। परिषूतानभिमृशति। इदं पशूनां। उत्सृष्टं।
देवस्य त्वासवितुः प्रसवैश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यां बर्हिर्देवसदनमारभे। विशाखेष्वभिपद्यते। देवेभ्यस्त्वोर्ध्वं बर्हिर्भ्यः।
ऊर्ध्वमुन्मार्ष्टि। देवबर्हिर्मात्वान्त्वज्जातिर्यक्पर्वते राध्यासं। असिदं निदधाति। याजाता ओषधयो देवेभ्यस्त्रियुगं पुरा।
तासां पर्वराध्यासं परिस्तरमाहरन्। अभिमन्त्र्य। आच्छेत्ता ते मारिषं। आच्छिनत्यप उपस्पृश्य। सनखं मुष्टिं दातिसप्रस्तरः।
एवं देवस्य त्वेत्याद्याच्छेत्ता ते मारिषमित्यन्तं प्रतिमुष्ट्या वर्तते। अयुजो युजो वा मुष्टीन्निधनानि वालुनोति।
तूष्णीं परिभोजनीयमुलपराजीञ्च। देवबर्हिः शतवल्शं विरौह। आलवानभिमृशति। सहस्रं वल्शं विवयं रुहेम।
आत्मानं प्रत्यभिमृश्याप उपस्पृश्य। अदित्यै रास्त्रांसि। प्रदक्षिणं शुल्बमावेष्टयति। अयुपितायोनिः। प्रतिदधाति।
त्रिधातुपंचधातुवाधातौ धातौ मंत्रमावर्तयति। पृथिव्यास्संपृचः पाहि। प्रागग्रमुदगग्रं वा शुल्बं निदधाति।
अपरिमितानां परिमिताः संनह्ये सुकृताय कं। एनोमानि गाँकतमच्च नाहं पुनरुत्थार्य बह्वलाभं वंतु। बर्हिरभिमन्त्र्य।
सुसंभृता त्वा संभरामि। शुल्बे निधनानि संभरति। प्रतिनिधनं मंत्रावृत्तिः। अलुभितो योनिः। उत्तमे निधने प्रस्तरमादधाति।

इन्द्राण्यैः संनहन्। संनहति। पूषातैः ग्रन्थिग्रन्थात्। प्रदक्षिणं ग्रन्थिमावेष्ट्य। सतेमास्थात्। पुरस्तात्प्रत्यंचमुपकर्षति।
आपस्त्वामश्विनात्वा मृषयः सप्तमामृजुः। बर्हिः सूर्यस्य रश्मिभिरुषसां केतुमारभे। बर्हिरारभते। इन्द्रस्य त्वाबाहुभ्यामुद्यच्छे।
उद्यच्छते। बृहस्पतैर्मुर्ध्ना हरामि। शीर्षन्नाधिनिधाय हरति। उर्वतरिक्षुप्रेहि। प्रत्येति। अदित्याः सदुआसीद।
परिधिदेशेन्तर्वेद्यनधस्सादयति। अत्र पौर्णमास्यां व्रतं। विद्युदसीत्यादि व्रतपत्युपस्थानांतं। देवंगममसि। आसन्नमभिमंत्रयते।
अदित्यास्त्वापृष्ठे सादयामि। गार्हपत्यदेश उपरिनिदधाति। प्रागग्रमुदगग्रं वा शुल्बं निदधाति।
यत्कृष्णोरूपं कृत्वा प्राविशस्त्वं वनस्पतीन्। तत्स्त्वामैकविंशतिधा। संभरामिसुसंभृता। त्रीन्यं रिधीः स्तिस्रः समिधः।
यज्ञायुरनुसंचरान्। उपवेषं मेक्षणं धृष्टिं। संभरामिसुसंभृता। शुल्ब इध्मं संभरति। कृष्णोऽस्याखरेष्ठो देवपुरश्चरसध्यासंत्वा।
संनहति। पूषातैः ग्रन्थिग्रन्थात्। प्रदक्षिणं ग्रन्थिमावेष्ट्य। सतेमास्थात्। पुरस्तात्प्रत्यंचमुपकर्षति। अदित्यास्त्वापृष्ठे सादयामि।
बर्हिषा सह निदधाति। वेदोऽसियेन त्वं देव वेद देवेभ्यो वेदो भवस्तेन मह्यं वेदो भूयाः। दर्भाणां वेदं करोति। तृणणां त्वादेशे परिवासयति।
इध्मप्रव्रश्नानि वेदपरिवासनानि च सह निदधाति। अन्तर्वेदिशाखायाः पलाशानि प्रशात्या सर्वाणि। मूलतः परिवास्य।
उपवेषौ असि यज्ञाय। त्वां परिवेषमधारयन्। इंद्राय हविः कृण्वंतः। शिवः शग्मो भवासिनः। तमुपवेषं करोति।
शाखारहिते यस्य कस्यचित्काष्ठस्योपवेषः। त्रिवृद्भूमयं पवित्रं कृत्वा। त्रिवृत्पलाशो दुर्भः। इयान्त्रादेशं संमितः। यज्ञे पवित्रं पोतृतमं।
पयौ हव्यं करोतु मे। मूले मूलमुपसृज्य ग्रेग्रं न ग्रन्थिं करोति। वसूनां पवित्रं मसिशतधारं। इति वा।
पर्वणियजमानः स्वयमग्निहोत्रं जुहोति। यवाग्वामावास्यायाः सन्नयतः। तस्य उच्छेषणमातंचनार्थं निदधाति। अध्वर्युः।
सायं हुतेग्निहोत्रे। उत्तरेण गार्हपत्यं न्दर्भान्संस्तीर्य द्वन्द्वं सान्नाय्यपात्राणि प्रक्षाल्य न्यंचिप्रयुनक्ति।
अग्निहोत्रहवणी मुखामुपवेषः शाखापवित्रमभिधानीं निदाने दोहनपात्रं पिधानार्थं पात्रमिति।
समावप्रच्छिन्नाग्रौ दर्भौ प्रादेशमात्रौ पवित्रे करोति। पवित्रैः स्थो वैष्णवी। वायुर्वा मनसा पुनातु। तृणकाष्ठवान्तर्धाय च्छिनत्ति नखेन।
अपउपस्पृश्य। इमौ प्राणापानौ। यज्ञस्यांगां निसर्वशः। आप्याययंतौ संचरतां। पवित्रैः हव्यं शोधने। अभिमंत्र्य।
विष्णोर्मनसा पूते स्थः। अद्भिर्नुमार्ष्टि। गां दोहपवित्रे रज्जुं सर्वापात्राणि शुधत। संप्रेष्यति।
अग्निहोत्रहवण्यां पवित्रांतर्हितायामपानीय। देवो वः सवितो त्पुनातु। अच्छिद्रेण पवित्रेण। वसोः सूर्यस्य रश्मिभिः।
उदगग्राभ्यां पवित्राभ्यां त्रिरुत्पुनाति।
आपौ देवीरग्रे पुवो अग्रे गुवोऽग्रं यज्ञं यताग्रं यज्ञपतिं धत्तयुष्मानिन्द्रौ वृणीत वृत्रतूर्यं यूयमिन्द्रं मवृणीध्वं वृत्रतूर्यं प्रोक्षिताः स्थ।
अनुमन्त्रयते। उत्तानानि पात्राणि कृत्वा। शुन्यध्वं दैव्याय कर्मणे। त्रिः सर्वाभिरद्भिः प्रोक्षति।

एताआचरन्तिमधुमदुहानाःप्रजावतीर्यशसौविश्वरूपाः। बह्वीर्भवतीरुपजायमानाऽहवद्वद्रौरमयतुगावः। गाआयतीःप्रतीक्षते।
 धृष्टिरसिब्रह्मयच्छ। उपवेषमादाय। निरूढंजन्यंभयःसहतेनयद्विष्मःसुभूतायश्रयध्वं। तेनगार्हपत्यादुदीचोंगारान्निरूह्य।
 मातरिश्वनोघर्मोसिद्यौरसिपृथिव्यसिविश्वधायाअसिपरमेणधाम्नादृहस्वमाह्वाः। तेषुकुभीमधिश्रयति।
 भृगूणामंगिरसांतपसातप्यस्व। अंगारैःपरीधे। उपसृष्टामेप्रब्रूतात्। संप्रेष्यति। वसूनांपवित्रमसिसहस्रधारं।
 कुंभ्यांप्रागग्रशाखापवित्रमादधाति। उदक्प्रातः। अन्वारभ्यवाचश्यच्छतिधारयन्नास्ते। अदित्यैरास्त्रांसि। अभिधानीमादत्ते।
 तूष्णींनिदाने। पूषासि। वत्समुपसृजति। दोग्धाह। उपसृष्टा। विहारंगांचोपसृष्टामंतरेणमासंचारिष्ट। संप्रेष्यति।
 अयक्ष्मावःप्रजयासःसृजामिरायस्पोषैणबहुलाभवतीः। उपसृष्टामनुमंत्रयते।
 ऊर्जपयःपिन्वमानाघृतंचजीवोजीवतीरुपवःसदेयं। उपसन्नां। द्यौश्चेमंयज्ञंपृथिवीचसंदुहातांधातासोमैनसहवार्तनवायुः।
 यजमानायद्रविणंदधातु। दुह्यमानां। उत्संदुहन्तिकलशंचतुर्विलमिडांदेवीमधुमतीःसुवर्विदं।
 तदिंद्राग्नीजिन्वतःसुनुतावत्तद्यजमानममृतत्वेदधातु। धाराघोषमनुमंत्रयते। दोग्धाहरतितंपृच्छति।
 कामधुक्षःप्रणोब्रूहीद्रायहविरिद्रियं। महेंद्रायेतिवा। गंगांयस्यांदेवानांमनुष्याणांपयौहितं। गोधुगाचष्टे। साविश्वायुः। प्रत्युच्य।
 देवस्त्वासवितापुनातुवसोःपवित्रेणशतधारेणसुपुवा। कुंभ्यामानयति। एवंपूषासीत्यादियदन्यत्संप्रैषात्तेनोत्तरेदोहयति।
 यमुनांयस्यांदेवानांमनुष्याणांपयौहितं। साविश्वव्यचाः। द्वितीयां। सरस्वतींयस्यांदेवानांमनुष्याणांपयौहितं। साविश्वकर्मा।
 तृतीयां। तिस्रोदोहयित्वा। बहुदुग्धींद्रायदेवेभ्योहव्यमाप्यायतांपुनः। वत्सेभोमनुष्योभ्यः। पुनर्दोहायकल्पतां। त्रिःसंप्रेष्यति।
 विसृष्टवागनन्वारभ्योत्तरादोहयति। तूष्णींवा। सर्वासुदुग्धासु। हुतःस्तोकोहुतोद्रप्सौग्रयैबृहतेनाकांयस्वाहाद्यावापृथिवीभ्यां।
 विप्रुषोनुमंत्रयते। द्यौश्चेमंयज्ञंपृथिवीचसंदुहातांधातासोमैनसहवार्तनवायुः। यजमानायद्रविणंदधातु। सान्नाय्यं।
 दोहनःसंक्षाल्य। संपृच्यध्वमृतावरीरूर्मिणीर्मधुमत्तमामंद्राधनस्यसातयै। कुंभ्यामानयति। श्रपयित्वा।
 तूष्णीकेनसर्पिषाभिघार्यं। दृहगादृहगोपामतिंमावोयज्ञपतीरिषत्। कर्षन्निवोदगुह्यासयति। सोमैतत्वातनर्चमींद्रायदधि।
 महेंद्रायदधिइतिवा। शीतंबुध्नंकृत्वातनक्ति। यज्ञस्यसंततिरसियज्ञस्यत्वासंततिमनुसंतनोमि। अग्निहोत्रोच्छेषणमानयति।
 आपौहविष्यजागृतयथादेवेषुजाग्रथ। एवमस्मिन्यज्ञेयजमानायजागृत। अपिधानार्थेपात्रेपआनयति।
 अदस्तमसिविष्णवेत्वायज्ञायापिदधाम्यहं। अद्विररिक्तेनपात्रेणयाःपूताःपरिशेरते। अपिदधाति।
 यदिमृन्मयस्यात्तृणकाष्ठवानुप्रविध्येत्। इमौपर्णचदुर्भचदेवानांहव्यशोधनौ। प्रातर्वेषायगोपायविष्णोहव्यशिरक्षसि।
 उन्मुच्यशाखापवित्रंप्रज्ञातंनिदधाति। तूष्णींशमीमयी। विष्णोहव्यशरक्षस्व। सान्नाय्यंगार्हपत्यदेशउपरिनिदधाति।

अन्याःशाखामाहृत्यतयादर्भैर्वाप्रातर्दोहायवत्सानपाकरोति। परिस्तृणीतुपरिधत्ताग्निं। परिहितोऽग्निर्यजमानंभुनक्तु।
अपाःरसोऽषधीनाःसुवर्णोऽनिष्काइमेयजमानस्यसंतुकामदुघाअमुत्रामुष्मिहोके। संप्रेष्यति।
उदगग्रैःप्रागग्रैश्चदर्भैरग्नीन्परिस्तृणाति। आहवनीयंपरिस्तीर्यगार्हपत्यमथदक्षिणाग्निं। यजमानः।
उभावग्नीउपस्तृणतेदेवताउपवसंतुमे। अहंग्राम्यानुपवसामिमहंगोपतयेपशून्। सायंपरिस्तीर्यमाणेषुजपति।
एतत्कृत्वोपवसत्यमायां। पौर्णमास्यांतुपूर्वेद्युरग्न्यन्वाधानमग्निपरिस्तरणंच। श्वोभूतइध्माबर्हिर्वेदंचकरोति। सद्योवासर्वकरोति।
सद्यस्कालायामुपरिष्टाद्वेदकर्मणोऽग्नीन्परिस्तृणाति। प्रातरग्निहोत्रंहुत्वोदितआदित्येपौर्णमास्यास्तंत्रंक्रमयति।
प्रागुदयादमावास्यायाः। अध्वर्युः। कर्मणेवादेवेभ्यःशकेयं। पाणीप्रक्षाल्य।
यज्ञस्यसंततिरसियज्ञस्यत्वासंतत्यैस्तृणामिसंतत्यैत्वायज्ञस्य। गार्हपत्यातसंततामुलपराजिस्तृणात्याहवनीयात्।
तूष्णींदक्षिणांतूष्णीमुत्तरां। दक्षिणेनाहवनीयंब्रह्मयजमानयोःसदनेकरोति। पूर्वब्रह्मणेपरंयजमानाय।
उत्तरेणगार्हपत्यंदर्भान्सस्तीर्यद्वंद्वंपात्राणिप्रक्षाल्यन्यंचिप्रयुनक्ति। स्म्यंकपालानि। अग्निहोत्रहवणीःशूर्पं। कृष्णाजिनःशम्यां।
उत्तरवलंमुसलं। दृषदमुपलं। स्रुवंजुह्वं। उपभृतंघ्रुवां। आज्यस्थालींकुटरुं। पात्रींमेक्षणं। वेदंप्राशित्रहरणं।
प्रणीताप्रणयनमिडापात्रं। एकामन्वाहार्यस्थालीं। संनयतोयजमानस्यप्रातर्दोहपात्राणिषट्। उखामुपवेषं।
शाखापवित्रमभिधानीं। निदानेदोहनपात्रं। मदन्तींयोक्रं। चतुर्धाकरणपात्राणियजमानभागपात्रं। वेदाग्राणीध्मप्रव्रश्चनानि।
अंतर्धानकटंफलीकरणंपिष्टलेपपात्रं। अत्रासंनयतः?वित्रेकरोति। पूर्वद्युःकृतेसंनयतोधार्येते। यजमानः।
भूपतेभुवनपतेमहतोभूतस्यपतेब्रह्माणंत्वावृणीमहे। ब्रह्मा।
अहंभूपतिरहंभुवनपतिरहंमहतोभूतस्यपतिर्देवेनसवित्राप्रसूतआर्त्विज्यंकरिष्यामिदेवसवितरेतंत्वावृणतेबृहस्पतिर्देव्यंब्रह्माणंतदुहं
मनसेप्रब्रवीमिमनौगायत्रियैगायत्रीत्रिष्टुभैत्रिष्टुजगत्यैजगत्यनुष्टुभैनुष्टुब्धृत्यैबृहतीपंक्त्यैपंक्तिःप्रजापतयेप्रजापतिर्विश्वेभ्योदेवेभ्यो
विश्वेदेवाबृहस्पतयेबृहस्पतिर्देवानांब्रह्माहंमनुष्याणांभूर्भुवःसुवः। वृतोजपति। वाचस्पतेयज्ञंगौपाय।
अपरेणाहवनीयंदक्षिणातिक्रम्य। अहंदैधिष्व्योदतस्तिष्ठान्यस्यसदनेसीदुर्यौस्मत्पाकंतरः। ब्रह्मसदनात्तृणानिरस्यापउपस्पृश्य।
उन्निवतउदुद्धतेश्वगेषंपातंमाद्यावापृथिवीअद्याहः। उपविशति।
इदमहमर्वाग्वसोःसदनेसीदामिप्रसूतोदेवेनसवित्राबृहस्पतेःसदनेसीदामितदग्नयेप्रब्रवीमितद्वायवेतत्सूर्यायतत्पृथिव्यै।
आहवनीयमभिमुखउपविशति। यजमानः। अपरेणाहवनीयंदक्षिणातिक्रम्यतूष्णीनिरसनादिकृत्वास्वायतनउपविशति।
अध्वर्युः। दक्षायत्वा। प्रणीताप्रणयनंचमसमादत्ते। वानस्पत्यौसिदेवेभ्यःशुंधस्व। वानस्पत्यौसिदेवेभ्यःशुंभस्व।

वानस्पत्यौसिदेवेभ्यः शुध्यस्व । त्रिःप्रक्षालयति । अपरेणगार्हपत्यमुपविश्य ।
 कोवोगृह्णातिसवोगृह्णातुकस्मैवोगृह्णामितस्मैवोगृह्णातुपोषायवः । पवित्रांतर्हितेपात्रेपआनयति । अनयापृथिव्यावोगृह्णामि ।
 उपबिलंपूरयित्वाप्रोक्षणीवदुत्पूयाभिमंत्रयते । ब्रह्मन्नपःप्रणेष्ट्यामियजमानवाचंयच्छ । संप्रेष्यति । ब्रह्मा ।
 प्रणययज्ञंदेवतावर्धयैतानाकस्यपृष्ठेयजमानोअस्तु । सप्तर्षीणां सुकृतांयत्रलोकस्तत्रेमंयज्ञंयजमानंचधेहि । ॐ प्रणय । प्रसौति ।
 यजमानोवाचंयच्छत्याहविष्करणात् । अध्वर्युः । प्रसवउक्तेप्रणयन्वाचंयच्छति । तां हविष्कृताविसृजते ।
 कोवःप्रणयतिसवःप्रणयत्वपोदेवीःप्रणयामियज्ञं ससादयनतुनः । इरंमदन्तीर्धृतपृष्ठाउदाकुःसहस्रपोषंयजमानेन्यंचतीः ।
 स्येनोपयम्यसमंप्राणैर्धारयमाणोदक्षिणेनाहवनीयमविषिंचन्हरति । यजमानः ।
 भूश्चक्रश्चवाक्कर्कगौश्चवद्भ्रुवंचधूश्चनूश्चपृश्चैकाक्षराःपूर्दशमाविराजोयाइदंविश्वंभुवनंव्यानशुस्तानोदेवीस्तरसातंविदानास्वस्ति
 यज्ञंनयतुप्रजानतीः । प्रणीताःप्रणीयमानाअनुमंत्रयते । अध्वर्युः ।
 ब्रह्मपूतास्थकोवोयुनक्तिसवोयुनक्तुविश्वेभ्यःकामेभ्योदेवयज्यायै । उत्तरेणाहवनीयंदर्भेषुसादयित्वादभैरपिदधाति । यजमानः ।
 ब्रह्मपूतास्थकोवोयुनक्तिसवोयुनक्तुविश्वेभ्यःकामेभ्योदेवयज्यायै । साद्यमानाः । कस्त्वायुनक्ति?त्वायुनक्तु । यज्ञंयुनक्ति ।
 अध्वर्युः । यथेतंप्रत्येत्यस्फंपात्रैःसहनिधाय । संविशंतादैवीर्विशःपात्राणिदेवयज्यायै । संभवतांसकृन्मंत्रः ।
 असंभवतामंत्रावृत्तिः । दक्षायवानस्पत्यासि । अग्निहोत्रहवणीमादत्ते । तांसव्येकृत्वा । वेषायत्वा । शूर्प ।
 प्रत्युष्टंरक्षःप्रत्युष्टांरातयः । आहवनीयेगार्हपत्येवानिष्टपति । यजमानहविर्निर्वप्यामि । यजमानमामंत्रयते । ॐ निर्वप ।
 प्रत्याह । अध्वर्युः । उर्वतरिक्षमन्वेमि । गच्छति । अपरेणगार्हपत्यमुपविश्य । व्रीहिमतीयवमतीवापात्रीनिधाय ।
 दक्षिणतःस्फ्यमुपकृष्यसर्वान्छकटमंत्रान्जपेत् । धूरसिधूर्धूर्ध्वतंधूर्ध्वतंयौस्मान्धूर्ध्वतितंधूर्ध्वयंधूर्ध्वामः ।
 त्वंदेवानामसिस्त्रितमंप्रितमंजुष्टमंवंह्मितमंदेवहूतमं । विष्णुस्त्वाक्रस्त । अहुतमसिहविर्धानंरुद्रं हस्वमाह्वा ।
 मित्रस्यत्वाचक्षुषांप्रेक्षेमाभेर्मासंविक्थामात्वाहिंसिषं । उरुवाताय । मित्रस्यत्वाचक्षुषांप्रेक्षेमाभेर्मासंविक्थामात्वाहिंसिषं ।
 पुरोडाश्यान्प्रेक्षते । ऊर्जधत्स्व । पुरोडाश्यानभिमृशति । पयोमयिधेहि । आत्मानंप्रत्यभिमृश्यापउपस्पृश्य । अपहत्स्व ।
 ततस्तृणलोष्ठंवानिरस्यापउपस्पृश्य । चित्तिस्सुक् । चित्तमाज्यं । वाग्वेदिः । आधीतं बर्हिः । केतौ अग्निः । विज्ञातमग्निः ।
 वाक्पतिर्होता । मनउपवृत्ता । प्राणोहविः । सामाध्वर्युः । दशहोतारंव्याख्यायशूर्पेपवित्रेनिधाय ।
 यच्छंतांपंचगोपीथायवोनारातये । मुष्टिंपूरयित्वास्त्रुच्योप्य ।
 देवस्यत्वासवितुःप्रसवैश्विनोर्बाहुभ्यांपृष्णोहस्ताभ्यामग्नयेजुष्टंनिर्वपामि । पवित्रांतर्हितेशूर्पेचतुरोमुष्टीन्निर्वपति ।

त्रिर्यजुषातूष्णींचतुर्थं। यजमानः। अग्निश्होतारमिहतश्हुवेदेवान्यज्ञियानिहयान्द्वामहे।
आयंतुदेवाःसुमनस्यमानावियंतुदेवाहविषोमेअस्य। हविर्निरुप्यमाणमनुमंत्रयते। अध्वर्युः। निरुप्यान्वावपति।
एतेनैवकल्पेनयथादेवतमुत्तरं। इदंदेवानां। निरुप्तानभिमृशति। इदमुनःसह। यतोधिनिर्वपति। स्फात्यैत्वानारात्यै। निरुप्तानेव।
पुरोडाश्यानादाय। इदमहंनिर्वरुणस्यपाशात्। उपनिस्सर्पति। सुवरभिविष्येषं। सर्वयज्ञमनुवीक्षते। वैश्वानरंज्योतिः।
आहवनीयंपरेक्षते। दृष्टंतांदुर्याद्यावापृथिव्योः। जपति। स्वाहाद्यावापृथिवीभ्यां। स्कन्नानभिमन्त्रयते। उर्वन्तरिक्षमन्विहि।
गच्छति। अदित्यास्त्वोपस्थैसादयामि। अपरेणाहवनीयमपरेणवागार्हपत्यमुपसादयति। अग्नेहव्यश्रक्षस्व।
अग्नीषोमौहव्यश्रक्षेधाम्। इन्द्रवैमृधहव्यश्रक्षस्व। यथादेवतंपरिददाति। सशूकायाश्स्तुच्यपआनीयपूर्ववदुत्पूयाभिमन्त्र्य।
ब्रह्मन्प्रोक्षिष्यामि। ब्रह्माणाममंत्रयते। ब्रह्मा। प्रोक्षयज्ञंदेवतावर्धयैतानाकस्यपृष्ठेयजमानोअस्तु।
सप्तर्षीणां सुकृतांयत्रलोकास्तत्रेमंयज्ञंयजमानंचधेहि। ॐप्रोक्ष। अध्वर्युः।
देवस्यैत्वासवितुःप्रसवैश्विनौबाहुभ्यांपूष्णोहस्ताभ्यामग्रयैवोजुष्टंप्रोक्षाम्यग्नीषोमाभ्यामिन्द्रायवैमुधाय। यथादेवतंत्रिःप्रोक्षति।
सकृन्मंत्रेणद्विस्तूष्णीं। उत्तानानिपात्राणिकृत्वा। शुन्धध्वन्द्वैव्यायकर्मणेदेवयज्यायै। त्रिःप्रोक्षति।
प्रोक्षणीशेषमग्नेणगार्हपत्यंनिदधाति। वातस्यध्राजिरसि। कृष्णाजिनमादत्ते। अवधूतश्चक्षोर्वधूताअरातयः।
ऊर्ध्वग्रीवंबहिर्विशसनमुत्करेत्रिरवधूनोति। अदित्यास्त्वर्गसि। अपरेणोत्करंप्रतीचीनग्रीवमुत्तरलोमोपस्तृणाति।
प्रतित्वापृथिवीवैचु। पुरस्तात्प्रतीचींभसदमुपसमस्यति। अधिषवणमसिवानस्पत्यंप्रतित्वादित्यास्त्वर्गवैचु।
अनुत्सृजन्कृष्णाजिनमुत्खलमधिवर्तयति। अग्नेस्तनूरसिवाचोविसर्जनंदेववीतयेत्वागृह्णामि। अनुत्सृजन्नुत्खलेहविरावपति।
त्रिर्यजुषातूष्णींचतुर्थं। अद्विरसिवानस्पत्यःसइदंदेवेभ्योहव्यश्सुशर्मिशमिष्व। मुसलमादत्ते। अवरक्षोदिवःसपत्नंवध्यासं।
त्रिरवहन्ति। हविष्कृदेहि। त्रिरवघ्नहविष्कृतमाह्वयति। उच्चैःसमाजहि। संप्रेष्यति। आग्नीध्रः। अद्विरसिश्चोक्कृत्।
अश्मानमादत्ते। तूष्णींवाशम्यां। इषमावद। ऊर्जमावद। द्युमद्वदतवयश्संघातञ्जेष्व। तेनदृषदुपलेसमाहंति।
द्विर्दृषदिसकृदुपलायां। त्रिःसंचारयन्नवकृत्वःसंपादयति। अध्वर्युः। वर्षवृद्धमसि। पुरस्ताच्छूर्पमुपोहति। वर्षवृद्धास्थ।
पुरोडाश्यानभिमृशति। प्रतित्वावर्षवृद्धंवैचु। उद्वपति। परापूतश्चक्षःपरापूताअरातयः। उत्करेत्रिर्निष्पुनाति।
पराध्माताअमित्राः। शूर्पाक्षुषान्प्रध्वंसयति। पुरोडाशकपालंतुषैःपूरयित्वा। रक्षसांभागौसि। अधस्तात्कृष्णाजिनस्योपवपति।
नान्वीक्षते। अवबाढश्चक्षः। अवबाधते। अपउपस्पृश्याभ्युक्षकपालंनिदधाति। वायुर्वोर्विर्विनक्तु। विविनक्ति।
देवोवःसविताहिरण्यपाणिःप्रतिगृह्णातु। पात्र्यांतंडुलान्प्रस्कंदयति। तानादायोत्खलेनिक्षिप्य। त्रिष्फलीकर्तवै। संप्रेष्यति।

अत्रवाचंसृजते। पत्नीकतिपयकृत्वोवहंत्यन्यस्मैप्रयच्छेत्सोतऊर्ध्वमवहन्ति। देवेभ्यःशुभ्यध्वं। देवेभ्यःशुभध्वं।
 देवेभ्यःशुभ्यध्वं। पत्नीत्रिष्फलीकरोति। अध्वर्युः। निदधातिफलीकरणान्। प्रक्षाल्यतंडुलान्।
 त्रिष्फलीक्रियमाणानांयोन्यंगोअवशिष्यते। रक्षसांभागधेयमापस्तत्रवहतादितःस्वाहा। अन्तर्वेदिप्रक्षालनन्ननयति।
 यजमानः। रक्षोभ्यइदंनमम। अपउपस्पृश्य। अध्वर्युः। वातस्यध्राजिरसीत्यादिअनुसृजन्कृष्णाजिनं।
 दिवस्कर्भुनिरसिप्रतित्वादित्यास्त्वग्वैत्तु। कृष्णाजिनउदीचीनकुंवाशम्यानिदधाति। धिषणासिपर्वत्याप्रतित्वादिवःस्कर्भुनिर्वैत्तु।
 तस्यादृषदमधिवर्तयति। धिषणासिपर्वतेयीप्रतित्वापर्वतिवैत्तु। दृषद्युपलां। अश्वस्थमधुमंतः। तंडुलानवेक्षते।
 देवस्यत्वासवितुःप्रसवैश्विनोर्बाहुभ्यांपूष्णोहस्ताभ्यामधिषवामिधान्यमसिधिनुहिदेवान्। दृषदितंडुलानधिवपति।
 त्रिर्यजुषातूष्णींचतुर्थं। प्राणायत्वा। प्राचीमुपलांप्रोहति। अपानायत्वा। प्रतीचीं। व्यानायत्वा। मध्यदेशेव्यवस्थापयति।
 दीर्घामनुप्रसितिमायुषेधां। प्राचीमन्ततः। यथासुखमतऊर्ध्वंसंततंपिनष्टि। देवोवःसविताहिरण्यपाणिःप्रतिगृह्णातु।
 कृष्णाजिनेपिष्टानिप्रस्कंदयति। अदब्धेनवश्चक्षुषावेक्षे। अवेक्षते। अव्यवकिरंतीपिषाणूनि कुरुतात्। संप्रेष्यति। पत्नीपिनष्टि।
 पिष्टलेपंप्रज्ञातंनिदधाति। अत्रमदंतीरधिश्रयति। आहवनीयेगार्हपत्येवाहवीषिश्रयन्ते। धृष्टिरसिब्रह्मयच्छ। उपवेषमादाय।
 तेनप्रत्यंचावंगारौनिर्वर्तयति। अपांशेभिमादंजहिनिष्क्रव्यादसेध। अन्यतरमुत्तरापरमवान्तरदेशानिरस्य। अपउपस्पृश्य।
 आदैवयजंवह। अवशिष्टमवस्थाप्य। ध्रुवमसिपृथिवीदृह्यार्युर्दृहप्रजादृहसजातानस्मैयजमानायपर्यूह।
 तस्मिन्कपालमुपदधाति। निर्दग्धरक्षोनिर्दग्धाअरातयः। तस्मिन्नंगारमधिवर्तयति।
 धर्ममस्यंतरिक्षदृहप्राणदृहपाणदृहसजातानस्मैयजमानायपर्यूह। तस्मात्पूर्व।
 धर्ममसिदिर्वदृहचक्षुर्दृहश्रोत्रदृहसजातानस्मैयजमानायपर्यूह। तस्मात्पूर्व।
 धर्मासिदिशौदृहयोर्निदृहप्रजादृहसजातानस्मैयजमानायपर्यूह। दक्षिणपूर्व। मरुताशार्धः। दक्षिणापरं।
 यंत्रमस्याशादृहरयिदृहपोषदृहसजातानस्मैयजमानायपर्यूह। उत्तरापरं।
 विश्वाभ्यस्त्वाशाभ्योछिद्रसजातवनस्यायाउपदधामि। उत्तरपूर्व। चिदसि। अवशिष्टमुत्तरतः।
 एकादशकपालस्ययथाष्टकपालस्यैवंत्रीण्युपधाय। चिदसि। तृतीयात्पूर्व।
 धर्मासिदिशौदृहयोर्निदृहप्रजादृहसजातानस्मैयजमानायपर्यूह। दक्षिणपूर्व। मरुताशार्धः। दक्षिणापरं।
 यंत्रमस्याशादृहरयिदृहपोषदृहसजातानस्मैयजमानायपर्यूह। उत्तरापरं।
 विश्वाभ्यस्त्वाशाभ्योछिद्रसजातवनस्यायाउपदधामि। उत्तरपूर्व। चितस्थप्रजामस्मैरयिमस्मैसजातानस्मैयजमानायपर्यूह।

मध्यमाक्षीण्युत्तरतः। प्रागपवर्ग। द्वादशकपालस्याप्येवं। भृगूणांमंगिरसान्तपसातप्यध्वं। वेदेनकपालेष्वंगारानध्यहृति।
 प्रतिकपालयोगमंत्रावृत्तिः। अत्रप्रातर्दोहदोहयतिनिरूढमित्यादिसंपृच्यध्वमित्यंतं। पात्रीनिष्ठप्योपवातायां।
 देवस्यत्वासवितुःप्रसवैश्विनोर्बाहुभ्यांपूष्णोहस्ताभ्यां संवपामि। तिरःपवित्रकृष्णाजिनातिपिष्ठानिसंवपति। त्रिर्यजुषातूष्णींचतुर्थं
 संवपन्वाचंयच्छत्यधिवासयन्विसृजते। हर्योस्त्वावाराभ्यामुत्पुनामि। उदगग्राभ्यांपवित्राभ्यांपिष्ठानित्रिरुत्पुनाति।
 स्रुवेणप्रणीतानामादायवेदेनोपयम्य। समापौअद्भिरंगमतसमौषधयोरसैनसरेवतीर्जगतीभिर्मधुमतीर्मधुमतीभिःसृज्यध्वं।
 पिष्टेष्ठानयति। अद्भ्यःपरिप्रजातास्थ। तप्ताआनयति। समद्भिःपृच्यध्वं। प्रदक्षिणमनुपरिप्लावयति। जनयत्यैत्वासयौमि।
 मेक्षणेनसंयौति। मुखस्यशिरौसि। पिंडंकरोति। यथाभागंव्यावर्तेथां। विभजति। बहुषुयथाभागंव्यावर्तध्वं। समौपिंडौकृत्वा।
 इदमग्नये। आग्नेयमभिमृशति। इदमग्नीषोमाभ्यां। इदमिन्द्रायवैमृधाय। इदमिन्द्राग्निभ्यां। यथादेवतं।
 इदमहसेनायाअभीत्वैर्यैमुखमपौहामि। वेदेनदक्षिणस्माकपालयोगादङ्गारानपोह्योत्तरस्मादपोहति। मुखस्यशिरौसि।
 दक्षिणंपिंडमादाय। घर्मौसिविश्वायुः। दक्षिणेकपालयोगेधिश्रयति। एवमुत्तरं।
 अतुंगमनपूपाकृतिमश्वशफमात्रंकूर्मस्येवप्रतिकृत्तिकरोति। उरुप्रथस्वोरुतैयज्ञपतिःप्रथतां। प्रथयति। पात्र्यामपआनीय।
 त्वचंगृह्णीष्व। प्रदक्षिणमनतिक्षारयन्लेपेनानुपरिमार्ष्टि। अंतरितरिश्चक्षोन्तरिताअरातयः। उल्मुकेनत्रिःपर्यग्निकरोति।
 सकृन्मंत्रेणद्विस्तूष्णीं। देवस्त्वासविताश्रपयतुवर्षिष्ठेअधिनकै। दर्भैरभिज्वलयति। अग्निस्तैतनुवंमार्तिधाग्नैहव्यश्चक्षस्व।
 उल्मुकैःपरितपति। संब्रह्मणापृच्यस्व। वेदेनसांगारंभस्माध्यहृति। अविदहंतःश्रपयत। संप्रेष्यति। अत्रवाचंविसृजते।
 अंगुलिप्रक्षालनंपात्रीनिर्णेजनंचोल्मुकेनाभितप्यापरेणाहवनीयमपरेणवागार्हपत्यस्फ्येनोदीचीस्तिस्त्रोरेखाःकृत्वा।
 एकतायस्वाहा। एकतायेदंनमम। द्वितायस्वाहा। द्वितायेदंनमम। त्रितायस्वाहा। त्रितायेदंनमम।
 पश्चात्पश्चादसस्पर्दयस्त्रिर्नियति। अपरेणाहवनीयंयजमानमात्रीर्वेदिकरोति। यावदर्थतिरश्चीं। यजमानः।
 इदंतस्मैहर्म्यंकरोमियोवोदेवाश्चरतिब्रह्मचर्यं। मेधावीदिक्षुमनसातपस्व्यंतर्दूतश्चरतिमानुषीषु। वेदिदेशमभिमृशति। अध्वर्युः।
 वेदेनवेदिविविदुःपृथिवींसापप्रथेपृथिवीपार्थिवानि। गर्भंविभर्तिभुवनेष्वंतस्ततोयज्ञोजायतेविश्वदानिः।
 पुरस्तात्स्तंबयजुषोवेदेनवेदित्रिःसंमार्ष्टि। सकृन्मंत्रेणद्विस्तूष्णीं। यजमानः।
 चतुःशिराखंडायुवतिःसुपेशाघृतप्रतीकाभुवनस्यमध्यं। मर्मज्यमानामहतेसौभगायमहंधुक्ष्वयजमानायकामान्।
 वेदेनवेदिबृहतीमविदन्त्सापृथिव्यांप्रथतांपार्थिवानि। तस्यांबर्हिःप्रथतांसाध्वंतरहिस्त्राणःपृथिवीदेव्यस्तु।
 वेदेनवेदिविविदुःपृथिवींसापप्रथेपृथिवीपार्थिवानि। गर्भंविभर्तिभुवनेष्वंतस्ततोयज्ञोजायतेविश्वदानिः।

वेदिःसंमृज्यमानामनुमंत्रयते। अध्वर्युः। देवस्यत्वासवितुःप्रसवैश्विनोर्बाहुभ्यांपूष्णोहस्ताभ्यामाददे। दर्भद्वययुतःस्वयमादाय।
इंद्रस्यबाहुःसिदक्षिणः। अभिमंत्रयते। सहस्रभृष्टिःशततैजावायुरसितिग्मतैजाः। तस्यदर्भेणाग्रमुन्मार्ष्टि। पृथिव्यैवर्मासि।
पूर्वार्धवेदेर्वितीयदेशेप्रागग्रमुदगग्रंवादभनिदधाति। पृथिविदेवयजन्योषध्यास्तेमूलमाहिंसिषं। तस्मिन्स्वयेनप्रहरति।
अपउपस्पृश्य। अपहतोररुःपृथिव्यै। स्वयेनसतृणान्याःसूनपादत्ते। ब्रजंगच्छगोस्थानं। हरति। यजमानः।
योमाहुदामनसायश्वाचायोब्रह्मणाकर्मणाद्वेष्टिदेवाः। यःश्रुतेनहृदयेनेष्णाताचतस्यैद्रवज्रैणाशिरश्छिनद्भि।
स्तंबयजुर्हियमाणमनुमंत्रयते। अध्वर्युः। वर्षतुतेद्यौः। वेदिप्रतीक्षते। वर्षतुतेपर्जन्यः। यजमानः। आग्नीध्रः।
नमोदिवेनमःपृथिव्यै। उत्तरतउत्तानौहस्तौकृत्वोपविशतिप्रक्रमेवेदेः। अध्वर्युः।
ब्रधानदैवसवितःपरमस्यांपरावर्तिशतेनपाशैर्योस्मान्द्वेष्टियंचवयंद्विष्मस्तमतोमामौक्। तस्माउपनिवपति। आग्नीध्रः।
अवबाढोदुरस्युः। अभिगृह्णात्यंजलिनापरिगृह्णास्ते। अध्वर्युः। मावःशिवाओषधयोमूलःहिंसिषं। द्वितीयंप्रहरति।
अपहतोररुःपृथिव्यैदैवयजन्यै। द्वितीयमपादत्ते। ब्रजंगच्छेत्यादिपूर्ववत्। आग्नीध्रः। अवबाढोदेवयजन्यायातुधानाः।
द्वितीयमभिगृह्णाति। अध्वर्युः। द्रप्सस्तेदिवंमास्कान्। तृतीयंप्रहरति। अपहतोररुःपृथिव्यादैवयजनः। तृतीयमपादत्ते।
ब्रजंगच्छेत्यादिपूर्ववत्। आग्नीध्रः। अवबाढोघशःसः। तृतीयमभिगृह्णाति। अध्वर्युः। तूष्णींचतुर्थःहरन्सर्वदर्भशेषहरति।
आग्नीध्रः। अररुस्तेदिवंमास्कान्। चतुर्थमभिगृह्णाति। अध्वर्युः। स्वयेनवेदिंपरिगृह्णाति। वसंवस्त्वापरिगृह्णंतुगायत्रेणछंदसा।
दक्षिणतःप्राचीलेखांलिखति। रुद्रास्त्वापरिगृह्णंतुत्रैष्टुभेनछंदसा। पश्चादुदीचीं। आदित्यास्त्वापरिगृह्णंतुजागतेनछंदसा।
उत्तरतःप्राचीं। यजमानः। बृहस्पतेपरिगृहाणवेदिःस्वगावोदेवाःसदनानिसंतु।
तस्यांबर्हिःप्रथताःसाध्वंतरहिःस्त्राणःपृथिवीदेव्यस्तु। जपति। अध्वर्युः।
प्रांचौवेद्यःसावुन्नयत्यभितआहवनीयंप्रतीचीश्रोणीअभिगार्हपत्यमध्येसनताभवति।
इमानंराःकृणुतवेदिमेत्यवसुमतीःरुद्रवंतीमादित्यवंतीवर्ष्मन्दिवोनाभापृथिव्यायथायंयजमानोनरिष्यादेतदेवेभ्योजुष्टामदित्याउप
स्थइमांदेवाअजुषन्तसर्वेरायस्पोषायजमानंविशंतु। संप्रेष्यति। आग्नीध्रः। अपहतोररुःपृथिव्यादैवयजंवह।
स्वयेनोत्तमांत्वचमुद्धृत्योत्करेनिवपति। यजमानः। यदुद्धंतोजिहिंसिमपृथिवीमोषधीरपः।
अध्वर्यवःस्वयकृतस्वयेनांतरिक्षंमोरुपावतस्मात्। यदुद्धंतोजिहिंसिमजीवमस्यावेदिंचकृमामनसादेवयंतः।
मातेनहेडउपगामभूम्याःशिवानोविश्वैर्भुवनेभिरस्तु। स्वयेनोत्तमांत्वचमुद्धन्यमानां। आग्नीध्रः।
देवस्यसवितुःसवेकर्मकृण्वंतिवेधसः। खनति। अपउपस्पृश्य। अध्वर्युः। ब्रह्मन्नुत्तरंपरिग्राहंपरिग्रहीष्यामि। ब्रह्माणमामंत्रयते।

पंचानां त्वर्तुनां यंत्राय धर्त्राय गृह्णामि। 1। पंचानां त्वादिशाय यंत्राय धर्त्राय गृह्णामि। 2। पंचानां त्वापंचजनानां यंत्राय धर्त्राय गृह्णामि।
 3। चरोस्त्वापंचबिलस्य यंत्राय धर्त्राय गृह्णामि। 4। ब्रह्मणस्त्वातेजसे यंत्राय धर्त्राय गृह्णामि। 5।
 क्षत्रस्य त्वौजसे यंत्राय धर्त्राय गृह्णामि। 6। विशेत्वा यंत्राय धर्त्राय गृह्णामि। 7। सुवीर्याय त्वा गृह्णामि। 8। अष्टावल्पिष्ठमुपभृति।
 यजमानोऽप्येतैरेवानुमंत्रयते। अध्वर्युः। भूमौ प्रतिष्ठितायां ध्रुवायां। सुप्रजास्त्वाय त्वा गृह्णामि। 1। रायस्पोषाय त्वा गृह्णामि। 2।
 ब्रह्मवर्चसाय त्वा गृह्णामि। 3। भूरस्माकं हविर्देवानां माशिषो यजमानस्य देवानां त्वा देवताभ्यो गृह्णामि। 4। भूयिष्ठं ध्रुवायां।
 यजमानोऽप्येतैरेवानुमंत्रयते। अध्वर्युः। अन्यत्रोत्करादाज्यानि सादयित्वा पोद्धत्याज्यस्थालीं।
 आपो देवीरग्रे पुवो अग्रे गुवोऽग्रं यज्ञं यज्ञं यज्ञं पतिं धत्तयुष्मानिन्द्रो वृणीत वृत्रतूर्यैर्युयमिन्द्रं मवृणीध्वं वृत्रतूर्यैः प्रोक्षिताः स्थ।
 प्रोक्षणीरभिमंत्र्य। ब्रह्मन् प्रोक्षिष्यामि। ब्रह्माणमा मंत्रयते। ब्रह्मा। प्रोक्षयज्ञं देवतावर्धयैतानाकस्य पृष्ठे यजमानो अस्तु।
 सप्तर्षीणां सुकृतां यत्र लोकस्तत्रे मयं यज्ञं यजमानं च धेहि। ॐ प्रोक्ष। अध्वर्युः। कृष्णोऽस्याखरेष्ठोऽग्रं यत्वा स्वाहा।
 विषाये धमंत्रिः प्रोक्षति। वेदिरसि बर्हिषै त्वा स्वाहा। त्रिवेदिं। बर्हिरसि सुगम्यस्त्वा स्वाहा। त्रिवर्हिः। त्रिष्वपि सकृन्मंत्रेण।
 अंतर्वेदि पुरोग्रंथि बर्हिरासाद्य। यजमानः। अशिश्रेम बर्हिरंतः पृथिव्यां सरोहयन्त ओषधीर्विवृणाः।
 यासां मूलमुदवधीः स्येन शिवानस्ताः सुहवा भवन्तु। बर्हिरासाद्यमानं। अध्वर्युः। दिवेत्वा। अग्राणि प्रोक्षति। अंतरिक्षाय त्वा।
 मध्यानि। पृथिव्यै त्वा। मूलानि। यजमानः। सुमनसो यजमानाय संत्वोषधीराप इह शकरीश्च।
 वृष्टिद्यावा पर्जन्य एना विरोहयतु हिरण्यवर्णाः शतवल्शा अदव्याः। बर्हिः प्रोक्षमाणं। अध्वर्युः।
 सुच्यग्राण्युपपाय्य मूलान्युपपाययति। पोषाय वः। सहस्रुचा प्रत्यंचं ग्रंथिं प्रत्युक्षति।
 स्वधा पितृभ्य ऊर्गर्भव बर्हिषश्च ऊर्जा पृथिवीं गच्छत। प्रोक्षण्य वशेषं निनयति वेदिदक्षिणस्याः श्रोणेः संततमोत्तरस्याः। यजमानः।
 पितृभ्यो बर्हिषश्च इदं नमम। अपउपस्पृश्य। अध्वर्युः। पूषाते ग्रंथिं विष्यतु। बर्हिषो ग्रंथिं विष्यति। विष्णोः स्तूपौ सिसि।
 पुरस्तास्प्रस्तरं गृह्णाति। कर्षन्निवापयच्छति। यजमाने प्राणापानौ दधामि। प्रस्तरे पवित्रे अपिसृजति।
 प्राणापानाभ्यां त्वा सतनुं करोमि। ब्रह्मणे प्रयच्छति। ब्रह्माय जमानाय। यजमानो धारयन्नास्ते। अध्वर्युः।
 तृणैर्वेदिमंतर्धा याक्षया शुल्बं स्तृणाति। देव बर्हि रूपां म्रदसं त्वा स्तृणामि स्वासं स्थं देवेभ्यः।
 अग्रैर्मूलान्याच्छादयन् प्रत्यगपवर्गं त्रिधा तु पंचधा तु वा धातौ धातौ मंत्रमावर्तयति। यजमानः।
 ऊर्गामुदुप्रथमानं स्यो नं देवेभ्यो जुष्टं स देनाय बर्हिः। सुवर्गलोके यजमानं हि धेहि मां नाकस्य पृष्ठे परमेव्यो मन्। बर्हिः स्तीर्यमाणं।
 धातौ धातौ मंत्रः। चतुः शिखंडायुवतिः सुपेशा घृतप्रतीका वयुना निवस्ते।

सास्तीर्यमाणामहतेसौभगायसामैधुक्ष्वयजमानायकामान् । मध्यमधातुनावेदिस्तीर्यमाणां ।
 शिवाचमेशगमाचैधिस्थोनाचमेसुषदाचैध्यूर्जस्वतीचमेपर्यस्वतीचैधिसूपचरणाचमेस्वधिचरणाचैधीषमूर्जमेपिन्वस्वब्रह्मतेजौमेपि
 न्वस्वक्षत्रमोजौमेपिन्वस्वविशंपुष्टिमेपिन्वस्वायुरन्नाद्यमेपिन्वस्वप्रजापशून्मैपिन्वस्व । स्तीर्णां । अध्वर्युः ।
 अनूयाजार्थेउल्मुकेउदूह्याहवनीयंकल्पयित्वाप्रत्यादायप्रस्तरं परिधिन् । परिदधाति ।
 गंधर्वोसिविश्वावसुर्विश्रस्मादीषतोयजमानस्यपरिधिरिडईडितः । बर्हिष्युदगाग्रमध्यमं । यजमानः ।
 अस्मिन्यज्ञउपभूयइन्द्रमेर्विक्षोभायपरिधीदधामि । धर्ताधरुणोधरीयानग्निर्द्वेषांसिनिरितोनुदातै ।
 ध्रुवोसिध्रुवोहंसजातेषुभूयासंधीरश्चेत्तावसुवित् । मध्यमं । अध्वर्युः । इंद्रस्यबाहुरसिदक्षिणोयजमानस्यपरिधिरिडईडितः ।
 दक्षिणार्घ्यंससस्पृष्टमध्यमेनाभ्यग्रं । यजमानः । अस्मिन्यज्ञउपभूयइन्द्रमेर्विक्षोभायपरिधीदधामि ।
 धर्ताधरुणोधरीयानग्निर्द्वेषांसिनिरितोनुदातै । उग्रोस्युग्रोहंसजातेषुभूयासमुग्रश्चेत्तावसुवित् ।
 युनज्मिन्त्वाब्रह्मणादैव्येनहव्यायास्मैवोढवेजातवेदः । इन्द्रानास्त्वासुप्रजसःसुवीराज्योग्जीवेमबलिहृतोवयंतै ।
 यन्मैअग्नेअस्ययज्ञस्यरिष्याद्यद्वास्कंदादाज्यस्योतविष्णो । तेनहन्मिस्सपत्नदुर्मरायुमैनंदधामिनिर्ऋत्याउपस्थे । अध्वर्युः ।
 मित्रावरुणौत्वोत्तरतःपरिधत्तांध्रुवेणधर्मणायजमानस्यपरिधिरिडईडितः । उत्तरार्घ्यंससस्पृष्टमध्यमेनाभ्यग्रं । यजमानः ।
 अस्मिन्यज्ञउपभूयइन्द्रमेर्विक्षोभायपरिधीदधामि । धर्ताधरुणोधरीयानग्निर्द्वेषांसिनिरितोनुदातै ।
 अभिभूरस्यभिभूरहंसजातेषुभूयासमभिभूश्चेत्तावसुवित् । अध्वर्युः । सूर्यस्त्वापुरस्तात्पातुकस्याश्चिदुभिशस्त्याः ।
 आहवनीयमभिमंत्रयते । यजमानः । तेजिष्ठातेतपनायाचरोचनाप्रत्योषंतीस्तनुवोयास्ते ।
 अग्नेताभिर्वर्माण्यभितोव्ययस्वमात्वादभन्यातुधानाःपिशाचाः । परिधितं । अध्वर्युः । ऊर्ध्वेआधारसमिधावादधाति ।
 वीतिहोत्रंत्वाकवेद्युमन्तंसमिधीमह्यग्रेबृहन्तमध्वरे । दक्षिणां । तूष्णीमुत्तरां । समावनंतर्गभौदभौबर्हिषोविधृतीकुरुते ।
 विशोयंत्रेस्थः । वेदेर्मध्येबर्हिष्युदीचीनाग्नेनिदधाति । यजमानः ।
 विच्छिन्नद्विविधृतीभ्यांसपत्नाञ्जातान्भ्रातृव्यान्येचजनिष्यमाणाः । विशोयंत्राभ्यांविधमाम्येनानहस्वानामुत्तमौसानिदेवाः ।
 विशोयंत्रेनुदमानेअरातिविश्वपाप्मानममतिदुर्मरायुं ।
 सीदतिदेवीसुकृतस्यलोकेधृतीस्थोविधृतीस्वधृतीप्राणान्मरिधारयतंप्रजामरिधारयतंपशून्मरिधारयतं । विधृतीसाद्यमाने ।
 अध्वर्युः । वसूनांरुद्राणामादित्यानांसदसिसीद । तयोःप्रस्तरंसादयति । यजमानः ।
 अयंप्रस्तरउभयस्यधर्ताधर्ताप्रयाजानामुतानूयाजानां । सदाधारसमिधोविश्वरूपास्तस्मिन्सुचोअध्यासादयामि । प्रस्तरं ।

अध्वर्युः। जुहुरसिधृताचीनाम्नाप्रियेणान्नाप्रियेसदसिसीद। प्रस्तरेजुह्वं। यजमानः।
 आरोहपथोजुहदेवयानान्यत्रर्षयःप्रथमजायेपुराणाः। हिरण्यपक्षाजिरासंभृतांगावहासिमासुकृतांयत्रलोकाः।
 जुहुरसिधृताचीगायत्रियाम्नीकविभिर्जुषाणा। अव्यथमानायज्ञमनुयच्छस्वसुनीतीयज्ञंनयास्युपदेवानाग्नेयेनशर्मणादैव्येन। जुह्वं।
 अध्वर्युः। उपभृदसिधृताचीनाम्नाप्रियेणान्नाप्रियेसदसिसीद। उपभृतमधस्ताद्विधृत्योः। यजमानः।
 अवाहंवाधउपभृतासपत्नान्जातान्भ्रातृव्यान्येचजनिष्यमाणाः। दोहैयज्ञस्सुदुर्घामिवधेनुमहमुत्तरोभूयासमधरेमत्सपत्नाः।
 सुभृदस्युपभृदृताचीत्रैष्ठुभेनछन्दसाविश्ववेदः। अव्यथमानायज्ञमनुयच्छस्वसुनीतीयज्ञंनयास्युपदेवानैद्रेणशर्मणादैव्येन।
 उपभृतं। अध्वर्युः। ध्रुवासिधृताचीनाम्नाप्रियेणान्नाप्रियेसदसिसीद। ध्रुवामुपरिष्ठाद्विधृत्योः। यजमानः।
 योमावाचामनसादुर्मरायुह्वदारातीयादभिदासदग्ने। इदमस्यचित्तमधरंध्रवायाअहमुत्तरोभूयासमधरेमत्सपत्नाः।
 ध्रुवासिधरणीधनस्यपूर्णाजागतेनछन्दसाविश्ववेदः।
 अव्यथमानायज्ञमनुयच्छस्वसुनीतीयज्ञंनयास्युपदेवान्वैश्वदेवेनशर्मणादैव्येन। ध्रुवां। अध्वर्युः।
 ऋषभौसिशक्रोवषट्कारस्यत्वामात्रायाःसादयामि। दक्षिणेनजुह्वस्सुवंध्रुवांवोत्तरेण। यजमानः।
 स्योनोमैसीदसुषदःपृथिव्यांप्रथयिप्रजयापशुभिःसुवर्गेलोकेदिविसीदपृथिव्यामंतरिक्षेहमुत्तरोभूयासमधरेमत्सपत्नाः।
 अयस्सुवोअभिजिहर्तिहोमान्शतक्षरश्छन्दसानुष्टभेन। सर्वायज्ञस्यसमनक्तुविष्ठाबार्हस्पत्येनशर्मणादैव्येन। अध्वर्युः।
 यथावकाशस्थालीं। यजमानः। इयस्स्थालीघृतस्यपूर्णच्छिन्नपयाःशतधोरुत्सः। मारुतेनशर्मणादैव्येन। आज्यस्थालीं।
 अध्वर्युः। एताअसदन्सुकृतस्यलोकेताविष्णोपाहिपाहियज्ञंपाहियज्ञपतिंपाहिमांयज्ञनियं। सुचोभिमंत्रयते।
 विष्णूनिस्थवैष्णवानिधामानिप्राजापत्यानि। सुगगतान्याज्यानि। सस्रुवामाज्यस्थालीवेदंपात्रीचादाय।
 इदमहस्सेनायाअभीत्वैर्यैमुखमपौहामि। वेदेनदक्षिणस्मात्पुरोडाशादंगारानपोह्योत्तरास्मादपोहति।
 सूर्यज्योतिर्विभाहिमहत्तद्द्रियाय। अभिमंत्रयते। स्योनंतेसदनंकरोमिधृतस्यधारयासुशेवंकल्पयामि।
 पात्र्यांप्रतिपुरोडाशमुपस्तीर्य। आप्यायतांघृतयौनिरग्निर्हव्यानुमन्यतां। खमंक्ष्वत्त्वचमंक्ष्वसुरूपंत्वावसुविदं।
 पशूनांतेजसाग्नयेजुष्टमभिघारयामि। आग्नेयमभिघारयति। तूष्णीमितरं। यस्तंआत्मापशुषुप्रविष्टोदेवानांविष्णमनुयोवितस्थे।
 आत्मन्वान्सौमघृतवान्हिभुत्वासुर्वविदयजमानायमह्यं। श्रुतं। आर्द्रःप्रथस्तुर्भुवनस्यगोपाः। श्रुतउत्क्रांतिजनितामतीनां।
 पुरोडाशमुद्वासयति। अभिंदन्नपर्यावर्तयन्वेदेनभस्मप्रमृज्य। तस्मिन्सीदामृतेप्रतितिष्ठन्नीहीणांमैधसुमनस्यमानः।
 उपस्तीर्णेपात्र्यानिदधाति। एवमुत्तरं। दृग्हगादृग्हगोपामतिमावोयज्ञपतीरिषत्। श्रुतमुद्वासयति।

इराभूतिः पृथिव्यैरसोमोत्क्रमीत्। एकैकशः कपालान्यभिचार्यसंख्यायोद्वासयति। देवस्त्वासवितामध्वानकु। पुरोडाशमनक्ति।
उपरिष्टादभ्यज्यस्तुवेणहस्तेनाधस्तादुपानक्ति। प्रियेणान्नाप्रियः सदुआसीदतां। अपरेणस्तुचः पुरोडाशावासादयति।
मध्येवेदेः सान्नाय्यकुंभ्योसंधायव्यूहति। दक्षिणस्याः श्रोण्याः शृतमुत्तरस्यांदधि। यजमानः।
यस्तं आत्मापशुषुप्रविष्टो देवानां विष्ठामनुयोर्वितस्थे। आत्मन्वान्सौमघृतवान्हिभूत्वासुर्वविद्यजमानायमहं।
सान्नाये आसाद्यमाने। यज्ञौ सिसर्वतः श्रितः सर्वतो मां भूतं भविष्यच्छ्रयताः शतं मैसं त्वाशिषः सहस्रं मे संतु सुनृता इरावतीः पशुमतीः।
आग्नेयमासन्नमभिमंत्रयते। हस्तेनालभ्यमंत्रवचनं।
प्रजापतिरसिसर्वतः श्रितः सर्वतो मां भूतं भविष्यच्छ्रयताः शतं मैसं त्वाशिषः सहस्रं मे संतु सुनृता इरावतीः पशुमतीः। अग्नीषोमीयं।
योनः कनीय इह कामयाता अस्मिन्यज्ञे यजमानायमहं। अपतमिंद्राग्नीभुवनाद्भुदेतामहं प्रजावीरवतीं विदेय। ऐंद्राग्रं।
योनः कनीय इह कामयाता अस्मिन्यज्ञे यजमानायमहं। अपतमिंद्रो वैमृधभुवनाद्भुदेतामहं प्रजावीरवतीं विदेय। ऐंद्रं वैमृधं।
इदमिंद्रियममृतं वीर्यमनेनेंद्राय पशवौ चिकित्सन्। तेन देवा अवतोपमामिहेषमूर्जयशः सहजो जः सनेयः शृतं मयि श्रयतां। शृतं।
यत्पृथिवीमचरत्तत्प्रविष्टं येनासि च द्रुलमिंद्रं प्रजापतिः। इदं तच्छुक्रं मधुवाजिनीवद्येनोपरिष्टादधि नोन्महेंद्रं। दधिमां धिनोतु। दधि।
अयं यज्ञः समसदद्विष्मानुचासाम्नाय जुषा देवताभिः। तेन लोकान्सूर्यवतो जयेमिंद्रस्य सख्यममृतत्वमश्नां।
सः सन्नान्यभिमृशति। ममाग्नेवचो विह्वेष्वस्तु वयं त्वेधा नास्तनुवं पुषेम। मह्यं नमंतां प्रदिशश्च तस्त्वयाध्यक्षेण पृतनाजयेम।
मम देवा विह्वेषु संतु सर्व इंद्रावतो मरुतो विष्णुरग्निः। ममांतरिक्षमुरुगोपमस्तु मह्यं वातः पवतां कामै अस्मिन्।
मयि देवाद्रविणमायजंतां मय्याशीरस्तु मयि देवहूतिः। दैव्या होतारावनिषंत पूर्वैरेष्टाः स्याम तनुवाः सुवीराः।
मह्यं यजंतु मयानिहव्याकूतिः सत्यामनसो मे अस्तु। एनोमानिगां कतमच्च नाहं विश्वे देवासो अधिवोचता मे।
देवीः षडुर्वीरुणः कृणोत विश्वे देवास इह वीरयध्वं। माहास्महि प्रजया मातनूभिर्मरिधामद्विषते सौमराजन्।
अग्निर्मन्युं प्रतिनुदन्पुरस्ताददध्योगोपाः परिपाहि नस्त्वं। प्रत्यंचोयंतु निगुतः पुनस्तैमैषां चित्तं प्रबुधा विनैषत्।
धाता धातुणां भुवनस्य यस्पतिर्देवः सवितारं मभिमातिषाहं। इमं यज्ञमश्विनोभाबृहस्पतिर्देवाः पांतु यजमानं न्यर्थात्।
उरुव्यचानो महिषः शर्मयः सदस्मिन्हवै पुरुहूतः पुरुक्षु। सनः प्रजायै हर्यश्चमृडयेंद्रमानौ रीरिषो मापरादाः। पृथिवीहोता।
द्यौरध्वर्युः। रुद्रौ ग्रीत्। बृहस्पतिरुपवृक्ता। पौर्णमास्याः हवीः सन्नान्यभिमृशति। अग्निर्होता। अश्विनो ध्वर्युः। त्वष्टा ग्रीत्।
मित्र उपवृक्ता। पंचहोत्रैवामावास्यायां। अध्वर्युः। अयं वेदः पृथिवीमन्वविदद्गृहासती गहं नेगहरेषु।
सर्विदतु यजमानाय लोकमच्छिद्रं यज्ञं भूरि कर्माकरोतु। अग्नेण ध्रुवावेदं निधाय। वेद्यं तान्परिस्तीर्य होतृषदं कल्पयति। कल्पयति।

। इति प्रथमः प्रश्नः ।

। अथ द्वितीय प्रश्नः ।

होतरेऽहि। इध्मादेकाऽसमिधमादाय। अग्नयेसमिधमानायानुब्रू३हि। संप्रेष्यति। यजमानः।

दशहोतारंपुरस्तात्सामिधेनीनांव्याचक्षीत। चित्तिस्सुक्। चित्तमाज्यं। वाग्वेदिः। आधीतंबर्हिः। केतौअग्निः। विज्ञातमग्निः।

वाक्पतिर्होता । मन उपवृक्ता । प्राणो हविः । सामा ध्वर्युः । अंगिरसो मास्ययज्ञस्य प्रातरनुवाकैरवन्तु ।

अनूच्यमानासुसामिधेनीषुजपति।   अध्वर्युः।   आसीनः प्रणवे प्रणवे समिधमादधाति।

समिद्धोअग्नआहुतेत्यस्यामनूयाजसमिधमवशिष्यसर्वमिध्ममादधाति। यजमानः। समिद्धोअग्निराहुतःस्वाहाकृतःपिपर्तुनः।

स्वगादेवेभ्य इदं नमः ।

अग्नेदेवैद्धमन्विद्धमद्रजिह्वामर्त्यस्यतेहोतमूर्धन्नाजिघर्मिरायस्पोषायसुप्रजास्त्वायसुवीर्याय । समिद्धमग्निं ।

देवाः पितरः पितरो देवा यौ हर्मस्मि ससन्यजेयस्यास्मि न तमंतरैमि ।

स्वमंडिष्टं स्वदत्तं स्वपूतं स्वश्रांतं स्वहुतं तस्य मे गिरिपदं दृष्ट्वा वायुरपश्रोतादित्यौ नु ख्याताद्यौः पिता पृथिवी माता प्रजापतिर्बुध्र्युप

वास्मिससन्त्यजेयस्यास्मिनतमंतरैमि। होतुप्रवरेजपति। अध्वर्युः। ओढासुदेवतासु। वेदेनाग्निं त्रिरुपवाजयति।

सुवेणध्रुवायाआज्यमादायवेदेनोपयम्योत्तरंपरिधिसंधिमन्ववहृत्यस्रुवं। प्रजापतयेमनवेस्वाहा। मनसाध्यायन्।

दक्षिणाप्रांचमृजुंदीर्घः संततं ज्योतिष्मत्याधारयति । सर्वाणीध्मकाष्ठानि सः स्पर्शयति । यजमानः । प्रजापतये मनवद्भुवनं मम ।

मनौसिप्राजापत्यंमनसामाभूतेनाविश।   स्रवाधारमनुमंत्रयते।   अध्वर्युः।   स्रवेणाज्यस्थाल्याआज्यमादाय

आप्यायतां ध्रुवाघृतेन यज्ञं यज्ञं प्रति देवयज्ञः । सूर्याया ऊर्ध्वोदित्या उपस्थं उरुधारा पथिवी यज्ञे अस्मिन् । ध्रुवमाप्यायति सर्वत्र चैतं ।

अग्नीत्परिधीश्चाग्निंचित्रिस्त्रिःसंमङ्गिः। संप्रेष्यति। आग्नीधः। इध्मसंनहनानिस्कारपुसंगहापदशिषामनपरिकामनतिभीनांगर्हि

मध्यममुदंचंप्रांचावितरौ।

मध्यमः संमज्यप्रदक्षिणमग्नेणाहवनीयं परिक्रम्य दक्षिणः संमज्यापरेणाग्निमद्वत्तिकारुतेऽन्तराग्नेः संप्रत्यग्नेः

स्थायाग्निः संमजेत ।

सर्वत्र प्राप्नुयुः ।

वनमसि विपथग्यायेरु निदं नमः । अरण्येन दामयैते केचन । इति च ।

अत्रगुरुः प्रवृत्तादिव्यः । प्रोचनमजालकरात् । स्वधापतृभ्यः । दाक्षिणा । अपउपस्पृश्य ।

उपभृताहृदवस्त्वासविताह्वयतिदेवयज्यायै। उपभृत।

मुख्यताभिहृत्योपभृतिजुह्वमवदधातिहोष्यश्स्तेनैवप्रत्यावहरति।

अग्नाविष्णुमावामवक्रमिषविजिहाथांमामासंतांलोकंमैलोककृतौकृणुतं। अनवक्लिष्यन्प्रस्तरंदक्षिणेनदक्षिणातिक्रम्य।
विष्णोःस्थानमसीतइंद्रोअकृणोद्वीर्याणि। अवतिष्ठतंतर्वेदिदक्षिणंपादमवघ्नन्सव्यंकृत्वादक्षिणंपरिधिसंधिमन्ववहृत्यसुचं।
समारभ्योर्द्ध्वोअध्वरोदिविस्पृशमहुतोयज्ञोयज्ञपतेरिद्रावान्स्वाहा। यजमानः। इंद्रायेदंनमम।
वागस्यैद्रीसंपत्क्षयणीवाचामैद्वियेणाविश। सुच्यमाघारं। अध्वर्युः। हुत्वानुप्राणिति। बृहद्भाः। सुचमुद्रुहति।
पाहिमाग्नेदुश्चरितादामासुचरितेभज। असस्पर्शयन्सुचावुदङ्गव्येनात्याक्रामति। समक्तमग्निनाघृतस्समक्तश्हविषाहविः।
समंतरिक्षमर्चिषा। जुह्वाध्रुवांनिःसमनक्ति। उन्नीतश्शायः। सुवेणध्रुवायाआज्यमादाय। सुवीरायस्वाहा। जुह्वप्रत्यभिधारयति।
यज्ञेनयज्ञःसंततः। जुह्वाध्रुवां। सादयित्वासुचौ।
इध्मसन्नहनानिस्फ्यउपसंगृह्यवेदेश्वतृणमव्यंतमध्वर्युःप्रवरायावतिष्ठतेतान्याग्नीध्रोन्वारभ्यपश्चादवतिष्ठते। अध्वर्युः।
कइदमध्वर्युर्भविष्यतिसइदमध्वर्युर्भविष्यतियज्ञोयज्ञस्यविष्णोःस्थानेतिष्ठाभिवागात्विज्यंकरोतुमनआत्विज्यंकरोतुवाचंप्रपद्येभूर्भुवःसुवः। जपति। आग्नीध्रः।
कइदमग्नीध्रविष्यतिसइदमग्नीध्रविष्यतियज्ञोयज्ञस्यविष्णोःस्थानेतिष्ठाभिवागात्विज्यंकरोतुमनआत्विज्यंकरोतुवाचंप्रपद्येभूर्भुवःसुवः। जपति। अध्वर्युः। ब्रह्मन्प्रवरायाश्रावयिष्यामि?ब्रह्माणमामंत्रयते। ब्रह्मा।
वाचस्पतेवाचमाश्रावयैतामाश्रावययज्ञंदेवेषुमामनुष्येषुदेवतावर्धयैतानाकस्यपृष्ठेयजमानोअस्तु।
सप्तर्षीणांस्सुकृतांयत्रलोकोस्तत्रेमंयज्ञंयजमानंचधेहि। ओमाश्रावय। प्रसौति। आग्नीध्रः। अस्तुश्रौषट्। प्रत्याश्रावयति।
अध्वर्युः। प्रवरंप्रवृणीते।
अग्निर्देवोहोतादेवान्यक्षद्विद्वाश्चिकित्वन्मनुष्वद्भरतवदाभरद्वसुवदिन्द्रप्रमदावद्वसिष्ठवदिन्द्रप्रमदावदाभरद्वसुवद्वह्यण्वदाचवक्षद्वाह्य
णाअस्ययज्ञस्यप्रावितारः। असावितिहोतुरुपाश्शुनामगृह्णाति। मानुषइत्युच्चैः। वेद्यांतृणमपिसृजति। यजमानः।
देवाःपितरःपितरोदेवायौहमस्मिससन्यजेयस्यास्मिनतमंतरैमि।
स्वमंइष्टस्वदुत्तस्वंपूर्तस्वश्चांतस्वस्वहुतंतस्यमेग्निरुपद्रष्टावायुरुपश्रोतादित्यौनुख्याताद्यौःपितापृथिवीमाताप्रजापतिर्बधुर्यए
वास्मिससन्यजेयस्यास्मिनतमंतरैमि। मांदेवेष्वाश्रावयायुषेवर्चसे। अध्वर्युप्रवरे। चतुर्होतारंपुरस्तात्प्रयाजानांव्याचक्षीत।
अध्वर्युः। घृतवतीमध्वर्योसुचमास्यस्वेत्युच्यमानेजुह्वपभृतावादायदक्षिणासकृदतिक्रांतःपंचप्रयाजान्यजति। आश्राउवय।
आग्नीध्रः। अस्तुश्रौषट्। उत्करेदक्षिणामुखस्तिष्ठन्स्फंधारयन्प्रत्याश्रावयति। अध्वर्युः। समिधोयज।
प्रथमंप्रयाजस्संप्रेष्यति। वषट्कृतेपुरस्ताज्जुहोति। यजमानः। अग्नयइदं। वसंतमृतुनांप्रीणामिसमांप्रीतःप्रीणातु। अध्वर्युः।

आश्राव्यप्रत्याश्राविते। यज। संप्रेष्यति। वषट्कृतेदक्षिणतोजुहोति। यजमानः। अग्नयइदं।
 ग्रीष्ममृतुनांप्रीणामिसमांप्रीतःप्रीणातु। अध्वर्युः। आश्राव्यप्रत्याश्राविते। यज। संप्रेष्यति। इतिकेचित्।
 एकस्माआज्यमवशिष्यवषट्कृतेपश्चाज्जुहोति। यजमानः। अग्नयइदं। वर्षाऋतुनांप्रीणामितामांप्रीताःप्रीणंतु। अध्वर्युः।
 अर्धमौपभृतस्यजुह्वामानीय। आश्राव्यप्रत्याश्राविते। यज। संप्रेष्यति। वषट्कृतेबर्हिरुत्तरतोजुहोति। यजमानः। अग्नयइदं।
 शरदमृतुनांप्रीणामिसामांप्रीताप्रीणातु। अध्वर्युः। आश्राव्यप्रत्याश्राविते। यज। संप्रेष्यति। वषट्कृतेमध्येस्वाहाकारंजुहोति।
 यजमानः। अग्नयइदं। हेमंतशिशिरावृतुनांप्रीणामितौमांप्रीतौप्रीणीतां। अध्वर्युः। प्रत्याक्रम्यप्रयाजशेषेणहवींश्चभिधारयति।
 ध्रुवामभिधार्याग्निमभिधारयति। आनुपूर्व्येणहवींश्च। उपभृतमंततः। सादयित्वास्तुचौ।
 आप्यायतांध्रुवाघृतेनयज्ञंयज्ञं प्रतिदेवयज्यः। सूर्यायाऊधोदित्याउपस्थंउरुधारापृथिवीयज्ञेअस्मिन्।
 जुह्वंचतुर्गृहीतंगृहीत्वाप्रस्तरंबर्हिरंक्त्वा। चतुर्थ्यंतेप्रस्तरंबर्हिरंजनं। अग्नयेनुब्रूहि। आश्राव्यप्रत्याश्राविते। अग्निंयज।
 संप्रेष्यति। वषट्कृतउत्तरार्धेजुहोति। यजमानः। अग्नयइदं। अग्निश्चक्षुष्मास्तस्याहंदैवयज्ययाचक्षुष्मान्भूयासं। अध्वर्युः।
 प्रत्याक्रम्यपूर्ववच्चतुर्गृहीतंगृहीत्वा। सोमायानुब्रूहि। आश्राव्यप्रत्याश्राविते। सोमंयज। संप्रेष्यति। वषट्कृतेदक्षिणार्धेजुहोति।
 सर्वाणिहवींश्चित्वावतरेणयजति। यजमानः। सोमायेदं। सोमश्चक्षुष्मास्तस्याहंदैवयज्ययाचक्षुष्मान्भूयासं।
 पंचहोतारंपुरस्ताद्धविषामवदानानांव्याचक्षीत। अध्वर्युः। स्तुच्युपस्तीर्य। माभेर्मासंविक्थामात्वाहिंसिषंमातेतेजोपक्रमीत।
 भरतमुद्धरेमनुषिंचावदानानितेप्रत्यवदास्यामिनमस्तेअस्तुमामाहिंसीः।
 हविरभिमुश्यमांससंहिताभ्यामंगुलीभ्यामंगुष्ठेनचमध्यात्पुरोडाशस्यावदायपूर्वार्धादवद्यति। पश्चार्धात्तृतीयंपंचावत्तिनः।
 आप्यायतांध्रुवाघृतेनयज्ञंयज्ञं प्रतिदेवयज्यः। सूर्यायाऊधोदित्याउपस्थंउरुधारापृथिवीयज्ञेअस्मिन्। अभिधार्य।
 यदवदानानितेवद्यन्विलोमाकार्षमात्मनः। आज्येनप्रत्येनज्येनत्तत्तआप्यायतांपुनः। हविःप्रत्यभिधारयति। अग्नयेनुब्रूहि।
 आश्राव्यप्रत्याश्राविते। अग्निंयज। संप्रेष्यति। वषट्कृतेजुहोति।
 अपदधदिवाप्रक्षन्पुरोडाशाहुतिंजुहोत्याज्यंहुत्वावदानंजुहोत्यंततोन्ववस्त्रावयति। मुखेनेतराःस्त्रावयति। यजमानः।
 अग्नयइदं। अग्नेरहंदैवयज्ययान्नादोभूयासं। अध्वर्युः। प्रत्याक्रम्यपूर्ववच्चतुर्गृहीतंगृहीत्वा। प्रजापतये। उपांशूत्त्वा।
 अनुब्रूहि। उच्चैः। आश्राव्यप्रत्याश्राविते। प्रजापतिं। उपांशूत्त्वा। यज। उच्चैः। वषट्कृतेजुहोति। यजमानः। प्रजापतयइदं।
 दधिंरस्यदब्धोभूयासंपाप्यानंदभेयं। अध्वर्युः। स्तुच्युपस्तीर्य। माभेर्मासंविक्थामात्वाहिंसिषंमातेतेजोपक्रमीत।
 भरतमुद्धरेमनुषिंचावदानानितेप्रत्यवदास्यामिनमस्तेअस्तुमामाहिंसीः।

हविरभिमृश्यमाससहिताभ्यामंगुलीभ्यामंगुष्ठेनचमध्यात्पुरोडाशस्यावदायपूर्वाधादवद्यति। पश्चार्धात्तृतीयंपंचावत्तिनः।
 आप्यायतांध्रुवाघृतेनयज्ञंयज्ञं प्रतिदेवयज्यः। सूर्यायाऊधोदित्याउपस्थउरुधारापृथिवीयज्ञेअस्मिन्। अभिघार्य।
 यदवदानानितेवद्यन्विलोमाकार्षमात्मनः। आज्येनप्रत्येनज्येनत्तत्तआप्यायतापुनः। हविःप्रत्यभिघारयति।
 अग्नीषोमाभ्यामनुब्रूहि। आश्राव्यप्रत्याश्राविते। अग्नीषोमौयज। संप्रेष्यति। वषट्कृतेनुहोति। यजमानः।
 अग्नीषोमाभ्यामिदंनमम। अग्नीषोमयोरहंदैवयज्ययावृत्रहाभूयासं। इतिपौर्णमास्यां। अमावास्यायांतुआग्नेयेनप्रचर्य।
 ऐंद्राग्नेनप्रचरति। अग्नीषोमवत्। ऊहेविशेषः। इंद्राग्निभ्यामनुब्रूहि। इंद्राग्नीयज। यजमानः। इंद्राग्निभ्यामिदंनमम।
 इंद्राग्निोरहंदैवयज्ययैद्रियाव्यन्नादोभूयासं। इत्यसन्नयतः। सन्नयतःसान्नाय्याभ्यांप्रचरति। द्विःश्रुतस्यावद्यतिद्विर्दध्नः।
 अभिघार्य। यदवदानानितेवद्यन्विलोमाकार्षमात्मनः। आज्येनप्रत्येनज्येनत्तत्तआप्यायतापुनः। हविःप्रत्यभिघारयति।
 इंद्रायानुब्रूहि। महेंद्रायेतिवा। आश्राव्यप्रत्याश्राविते। इंद्रयज। महेंद्रवा। यजमानः। इंद्रायेदंनमम।
 इंद्रस्याहंदैवयज्ययैद्रियाव्यन्नादोभूयासं। महेंद्रायेदंनमम। महेंद्रस्याहंदैवयज्ययाजेमानंमहिमानंगमेयं। इत्यमावास्यायां। अध्वर्युः।
 स्रुच्युपस्तीर्य। सर्वेभ्यउत्तरार्धेभ्यःसकृत्सकृदवद्यति। द्विःपंचावत्तिनः। द्विरभिघारयति। नहविःप्रत्यभिघारयति।
 अग्नयेस्विष्टकृतेनुब्रूहि। आश्राव्यप्रत्याश्राविते। अग्निस्विष्टकृतंयज। संप्रेष्यति।
 वषट्कृतउत्तरार्धपूर्वार्धेअससक्तामितराहुतिभिर्जुहोति। यजमानः। अग्नयेस्विष्टकृतइदंनमम।
 अग्नेःस्विष्टकृतोहंदैवयज्ययापुष्मान्यज्ञेनप्रतिष्ठांगमेयं। अग्निर्मादुरिष्टात्पातुसविताघशसाद्योमेन्तिदूरैरातीयतितमेतेनजेष।
 अध्वर्युः। प्रत्याक्रम्यस्रुचमद्भिःपूरयित्वा। वैश्वानरेहविरिदंजुहोमिसाहस्रमुत्सशतधारमेतं।
 तस्मिन्नेषपितरपितामहंप्रपितामहस्वर्गेलोकेविभरत्पिन्वमाने। परिध्यभावेगृहमेधीयेपि। मध्यमंपरिधिंप्रदक्षिणमनुपरिषिंचति।
 यजमानः। पित्रेपितामहायप्रपितामहायेदंनमम। अध्वर्युः। सादयित्वास्रुचौ।
 प्राशिन्नस्थालीगतेनाज्येनोपस्तीर्यआग्नेयंप्रांचंवि रुज्यापउपस्पृश्य।
 अंगुष्ठेनोपमध्यमयाचांगुल्यादायाविरुज्योत्तरस्मात्तदुभयंयवमात्रं। पिप्पलमात्रेमंत्रोनलिंगविरोधात्।
 अज्यायोयवमात्रादाव्याधात्कृत्यतामिदं। मारूरूपामयज्ञस्यशुद्धस्विष्टमिदहविः। अनुमृश्यप्राशिन्नमवद्यति। ब्रह्मा।
 मित्रस्यत्वाचक्षुषाप्रेक्षै। प्राशिन्नमवदीयमानप्रेक्षते। अध्वर्युः।
 अभिघार्याग्नेणाहवनीयंब्रह्मयजमानावाहवनीयंचांतरेणनीत्वापरेणाहवनीयंनिदधाति। इडापात्रउपस्तीर्य।
 मनुनादृष्टांघृतपदीमित्रावरुणसमीरितां। दुक्षिणाधार्दसंभिदुन्नवद्याम्येकतोमुखां।

दक्षिणार्धात्पुरोडाशस्य पूर्वमवदानमवद्यति पूर्वार्धादणुमिव दीर्घयजमानभागं तमाज्येन संतर्प्य ध्रुवाया उपोह्य।

संभेदमवद्यति सर्वेभ्यो हविर्भ्यः।

अभिघार्य प्राचीं प्रोहति।

अग्रेण होतारं दक्षिणातिक्रम्य प्रदक्षिणमावृत्य पश्चात्प्राडासीनो होतुरंगुलिपर्वणी अनक्ति।

पूर्वमग्रेथापरं।

प्रसव्यमावृत्य यथेतं प्रत्येत्य पुरस्तात्प्रत्यङ्मासीनो होत्र इडां प्रयच्छति।

यजमानः।

सुरूपवर्षवर्ण एहीमान् ब्रान्दुर्याः अभ्येहि मामनुव्रतान्युशीर्षाणि मृद्धमिड एह्यदित एहि सरस्वत्ये हिरंति रसिरमतिरसि सुनर्यसि जुष्टे जु

ष्टितेशीयोपहूत उपहूतं तैशीय।

इडामाहियमाणां प्रतीक्षते।

अध्वर्युः।

दक्षिणे होतुः पाणाविडाया अवांतरे डामवद्यतिले पादुपस्तृणातिसकृदवदधाति।

होता स्वयं द्वितीयमादत्ते।

अध्वर्युः।

लेपेनाभिघारयति।

उपहूयमानामध्वर्युराग्नीध्रो यजमानश्चान्वारभते।

यजमानः।

इड एह्यदित एहि भूयस्येहि श्रेयस्येहि वसीयस्येहि चित्त एहि दधिष एहि।

उपाश्शूपहवे सप्तदेवगवीर्जपति।

चिदसिमनासिवस्वीरंतीरमतिः सुनरीसूनृता। उच्चैरुपहवे सप्तमनुष्यगवीर्जपति। विश्वात्वं भूतानुप्राणिहिविश्वात्वा भूतानुप्राणंतु।

भूरस्यायुरसीष्टिरसि।

सुरूपवर्षवर्ण एहीमान् ब्रान्दुर्याः अभ्येहि मामनुव्रतान्युशीर्षाणि मृद्धं सानः प्रिया सुप्रतूर्तिः प्रियानः सुहृन्नाः प्रियवती मघोनी जुष्ट एहि रं

त एहि रमत एहि सूनृत एहि सुहवाम एहि सहरायस्पोषेण देवीर्देवैरभिमानिवर्तध्वस्यो नास्यो नेघृतेन मासमुक्षतनम एतदुपदं भिषगृषि

ब्रह्माय ददौ समुद्रादुदचन्निव।

सुचावाग्रे विप्रस्यतिष्ठति शृगेभिर्देशभिर्दिशन्।

उच्चैरुपहवे।

वायविडातेमाता।

होतारमीक्षमाणो वायुं मनसा ध्यायेत्।

उपहूतो यमित्युच्यमाने।

उपहूतः पशुमानसानि।

जपति।

अस्मास्विन्द्रं द्रियं दधात्वस्मात्त्राय उत यज्ञाः संचंतामस्मा सुसंत्वा शिषः सानः प्रिया सुप्रतूर्तिर्मघोनी जुष्टिरसि जुषस्वनो जुष्टानो सिजुष्टिं ते गमेयं।

इडाया अहं देवयज्यया पुष्टिमान्य शुमान्भूया समिडे भागं जुषस्वनो जिन्वगा जिन्वावर्तस्तस्यास्ते भक्षिवाणः स्याम सर्वात्मानः सर्वगं

णाः। इडाधेनुः सहवत्सान आगा दूर्जं दुहाना पयसा प्रपीना।

सानो अन्नेन हविषो तगोभिरिडा जिन्वतां पयसाभ्यमस्मान्।

उपहूता मिडां।

अध्वर्युः।

दैव्या अध्वर्यव इत्युच्यमाने।

उपहूतः पशुमानसानि।

जपति।

उपहूतायामग्रेणाहवनीयं परीत्य ब्रह्मणे प्राशित्रं परिहरति।

ब्रह्मा।

ऋतस्य पथा पर्येहि।

पर्याहियमाणं।

सूर्यस्य त्वाचक्षुषा प्रति पश्यामि। आहियमाणं। देवस्य त्वासवितुः प्रसवैश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यां प्रति गृह्णामि। प्रति गृह्णामि।

पृथिव्यास्त्वानाभौ सादयामीडायाः पदे। अपरेणाहवनीयं व्यूह्य तृणानि प्रागदंडं सादयति। सुपर्णस्य त्वागरुतमतश्चक्षुषा वपश्यामि।

अवेक्ष्य। देवस्य त्वासवितुः प्रसवैश्विनौर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यामाददे। अंगुष्ठेनोपमध्यमयाचांगुल्यादाय। अग्नेस्त्वास्येनप्राश्रामि।
 प्राश्रामि। ब्राह्मणस्योदरेण। असंभ्रेत्थावगिरति। नदतोगमयति।
 याअप्स्वंतर्देवतास्ताइदंशमयंतुस्वाहाकृतंजठरमिंद्रस्यगच्छ। अद्भिरभ्यवहरति। आचम्य।
 घसिनामेमासंपृक्थाऊर्ध्वमेनाभेःसीदैंद्रस्यत्वाजठरेसादयामि। नाभिदेशमभिमृशति। वाङ्मआसन्। नसोःप्राणः। अक्ष्योश्चक्षुः।
 कर्णयोःश्रोत्रं। बाहुवोर्वेलं। ऊरुवोरोजः। यथारूपंप्राणायतनानिसंमृशति।
 अरिष्टाविश्वान्यंगानितनूस्तनुवामेसहनमस्तेअस्तुमामाहिंसीः। सर्वाण्यंगानि। पात्रंप्रक्षाल्यपूरयित्वा। दिशोजिन्व।
 परांचनिनयति। अपरंपूरयित्वा। मांजिन्व। अभ्यात्मनिनयति। इडासिस्योनासिस्योनकृत्सानोरायस्पोषेसुप्रजास्त्वेधाः।
 मखस्यत्वाद्युन्नायसुरभ्यास्यत्वायत्वाप्राश्रामि। उपहूतामृत्वजःप्राश्रंति। यजमानपंचमाः। वाग्यताभवंत्यामार्जनात्।
 मनोज्योतिर्जुषतामाज्यंविच्छिन्नंयज्ञसमिमं दधातु। बृहस्पतिस्तनुतामिमंनोविश्वेदेवाइहमादयंतां।
 अंतर्वेदिपवित्रवतिप्रस्तरदेशेमार्जयंते। अध्वर्युः। आग्नेयंचतुर्धाविरुज्यबर्हिषदंकरोति। यजमानः।
 ब्रध्मपिन्वस्वददतोमेमाक्षायिकुर्वतोमेमोपदसद्दिशांक्लृप्तिरसिदिशौमेकल्पंतांकल्पंतांमेदिशोदैवीश्वमानुषीश्चाहोरात्रेमैकल्पेतामर्धमा
 सामैकल्पंतांमासांमेकल्पंतामृतवौमेकल्पंतांसंवत्सरोमैकल्पंतांक्लृप्तिरसिकल्पंतांमे।
 आशानांत्वाशापालेभ्यश्चतुर्भ्योअमृतैभ्यः। इदंभूतस्याध्यक्षेभ्योविधेमहविषावयं।
 भजंतांभागीभागमाभागोभक्तनिर्भागंभजामोपस्पिन्वोषधीर्जिन्वद्विपात्पाहिचतुष्पादवदिवोवृष्टिमेरय।
 ब्राह्मणानामिदंहविःसोम्यानांसोमपीथिनानिर्भक्तोब्राह्मणोनेहाब्राह्मणस्यास्ति। प्रतिदिशंव्यूहति। इदंब्रह्मणः। इदंहोतुः।
 इदमध्वर्योः। इदमग्नीधः। चतुर्धाव्यादिशति। अध्वर्युः। इदंयजमानस्य। यजमानभागमादिशति। अग्नीधेषडवत्तंसंपादयति।
 उपस्तीर्यावदायाभिघारयत्येवंपुनरवद्यति। अग्नेणाहवनीयंवेदेनब्रह्मयजमानभागौपरिहरत्यन्येनपात्रेणहोत्रेन्येनाध्वर्यवे।
 आग्नीध्रः। दिवोभागोस्यग्नेराग्नीध्रमस्यग्नेःशामित्रमस्यग्नेस्त्वास्येनप्राश्रामिनमस्तेअस्तुमामाहिंसीः। प्राश्रामि। अध्वर्युः।
 अंतरिक्षस्यभागोसि। प्राश्रामि। अन्वाहार्यमभिघार्यातर्वेद्यामासादयति। ब्रह्मा।
 ब्रह्मन्ब्रह्मासिब्रह्मणेत्वाहुताद्यमामाहिंसीरहुतोमह्यशिवोभव।
 प्रजापतेर्भागोस्यूर्जस्वान्पयस्वान्प्राणापानौमैपाहिसमानव्यानौमैपाह्युदानव्यानौमैपाह्यक्षितोस्यक्षित्यैत्वामामैक्षेष्टाअमुत्रामुष्मिल्लो
 के। अन्वाहार्यमासन्नमभिमृशति। यजमानः। इयंस्थाल्यमृतस्यपूर्णसहस्रधारउत्सोअक्षीयमाणः।
 सदाधारपृथिवीमंतरिक्षं दिवंचतेनौदनेनातितराणिमृत्युं।

प्रजापतेर्भागोस्यूर्जस्वाप्यस्वान्नाणापानौमैपाहिसमानव्यानौमैपाह्युदानव्यानौमैपाह्यक्षितोस्यक्षित्यैत्वामामैक्षेष्टाअमुत्रामुष्मिंल्लो
के। अंतर्वेद्यन्वाहार्यमासन्नमभिमृशति। अध्वर्युः। दक्षिणसञ्चउपहर्तवै। संप्रेष्यति। यजमानः।
दक्षिणतएतब्राह्मणाअयंवओदनोयथाभागंप्रतिगृह्णीध्वं। संप्रेष्यति। दक्षिणांप्रतिग्रहीष्यन्सदंशकृत्वोपांन्यात्।
व्यावृत्यप्रतिग्रहणं।
देवस्यैत्वासवितुःप्रसवैश्विनोर्बाहुभ्यांपूष्णोहस्ताभ्यांप्रतिगृह्णामिराजात्वावरुणोनयतुदेविदक्षिणेब्रह्मणओदुनंतेनामृतत्वमश्यावयौ
दात्रेभूयान्मयोमहामस्तुप्रतिग्रहीत्रेकइदंकस्माअदात्कामःकामायकामोदाताकामःप्रतिग्रहीताकामःसमुद्रमाविशकामैनत्वाप्रति
गृह्णामिकामैतत्तएषातैकामदक्षिणोत्तानस्त्वांगीरसःप्रतिगृह्णातु। अन्वाहार्यचतुर्धाकरणक्रमेणप्रतिगृह्यप्रत्यायंति।
ब्रह्मापिस्वमार्गेणगत्वाप्रतिगृह्यागत्योपविशेत्। अध्वर्युः। हविःशेषानुद्वास्य। अनुद्वासनेततमआपइत्याहुः।
अनूयाजार्थेउल्मुकेअपिसृज्य। ब्रह्मन्प्रस्थास्यामःसमिधमाधायाग्नीत्परिधीश्चाग्निंचसकृत्सकृत्संमृद्धि। संप्रेष्यति। ब्रह्मा।
देवसवितरेतत्तेप्राहृतत्प्रचसुवप्रचयजबृहस्पतिर्ब्रह्मासयज्ञंपाहिसयज्ञंपतिपाहिसमांपाहिओं3प्रतिष्ठ। आग्नीध्रः।
एषातेअग्नेसमित्तयावर्धस्वचाचप्यायस्ववर्धतांचतेयज्ञपतिराचप्यायताश्स्वाहा। समिधमादधाति। यजमानः। अग्नयइदंनमम।
एषातेअग्नेसमित्तयावर्धस्वचाचप्यायस्ववर्धिषीमहिचवयमाचप्यासिषीमहि। यंतैअग्नआवृश्चाम्यहंवाक्षिपितश्चरन्।
प्रजांचतस्यमूलंचनीचैर्देवानिवृश्चत। अग्नेयोनौभिदासतिसमानोयश्चनिष्ठः। इध्मस्यैवप्रक्षायतोमातस्योच्छैषिकिचन।
योमांद्वेष्टिजातवेदोयंचाहंद्वेष्मियश्चमां। सर्वाश्स्तानग्नेसंदहयाश्चाहंद्वेष्मियेचमां। अनूयाजसमिधमाधीयमानां। आग्नीध्रः।
अस्फ्यैरिध्मसंनहनैरपरिकामन्यपरिधीन्संमार्ष्टि। मध्यममुदंचंप्रांचावितरौ।
अग्नेवाजजिद्वाजंत्वाससुवाश्संवाजंजिगिवाश्संवाजिनंवाजजितंवाजजित्यायैसंमाज्ज्यंभिमेन्नादमन्नाद्याय। सकृदग्निं।
योभूतानामधिपतीरुद्रस्तंतिचरोवृषा। पशून्स्माकंमाहिर्सीरेतदस्तुहुतंतवस्वाहा। संमार्गानभ्युक्ष्याहवनीयेप्रहरति। यजमानः।
भूतानामधिपतयेरुद्रायतंतिचरायेदंनमम। वेदिर्बर्हिःशृतश्हविरिध्मःपरिधयःस्रुचः।
आज्यंयज्ञाचोयजुर्याज्याश्चवषट्काराःसंमेसन्नतयोनमंतामिध्मसंनहनेहुते। इध्मसंनहनेहुतेजपति। महाहविर्होता।
सत्यहविरध्वर्युः। अच्युतपाजाअग्नीत्। अच्युतमनाउपवक्ता। अनाधुष्यश्चाप्रतिधुष्यश्चयज्ञस्याभिगरौ। अयास्यउद्गाता।
सप्तहोतारंपुरस्तादनूयाजानांव्याचक्षीत्। अध्वर्युः। यदुपभृत्याज्यंतज्जुह्वामानीयतेनसकृदतिकांतस्त्रीननूयाजान्यजति।
आश्राव्यप्रत्याश्राविते। देवान्यज। प्रथमश्संप्रेष्यति। वषट्कृतेग्नेणाधारसंभेदंपश्चात्पश्चात्समिधिजुहोति।
पश्चादेवारभ्यप्रांचमुत्तमश्संततंतेनेतरावनुसंभिनत्ति। यजमानः। अग्नयइदं। बर्हिषोहंदैवयज्ययांप्रजावान्भूयासं। अध्वर्युः।

आश्राव्यप्रत्याश्राविते। यज। संप्रेष्यति। वषट्कृतेजुहोति। यजमानः। अग्नयइदंनमम।
नराशःसस्याहंदैवयज्ययापशुमान्भूयासं। अध्वर्युः। आश्राव्यप्रत्याश्राविते। यज। संप्रेष्यति। यजमानः। अग्नयइदं।
अग्नेःस्विष्टकृतोहंदैवयज्ययायुष्मान्यज्ञेनप्रतिष्ठांगमेयं। अंगिरसोमास्ययज्ञस्यप्रातरनुवाकैरहौषुः। अनूयाजेषुजपति। अध्वर्युः।
प्रत्याक्रम्ययथायतनश्चुचौसादयित्वावाजवतीभ्यांव्यूहत्युभौवाजवत्यौजपतः। वाजस्यमाप्रसवेनौद्राभेणोदग्रभीत।
दक्षिणेनोत्तानेनसप्रस्तरांजुहमुद्रुहति। अथासपत्नाइंद्रौमेनिग्राभेणाधराःअकः। नीचासव्येनोपभृतनिगृहति। उद्राभंच।
केवलांजुहमुद्रुहति। निग्राभंच। उपभृतनिगृहति। ब्रह्मदेवाअवीवृधन्। दक्षिणोत्तानेनप्राचींजुह्वोहति।
अथासपत्नानिंद्राग्नीमैविषुचीनान्व्यस्यतां। सव्येनोपभृतंप्रतीचींबहिर्वेदिनिरस्यति। अपउपस्पृश्य।
अभ्युक्षोपभृतमाहृत्यजुहापरिधीननक्ति। वसुभ्यस्त्वा। मध्यमं। यजमानः। वसुभ्यइदंनमम। वसून्देवायज्ञेनापिप्रेयं। अध्वर्युः।
रुद्रेभ्यस्त्वा। दक्षिणार्ध्यं। यजमानः। रुद्रेभ्यइदंनमम। रुद्रान्देवान्यज्ञेनापिप्रेयं। अध्वर्युः। आदित्येभ्यस्त्वा। उत्तरार्ध्यं।
यजमानः। आदित्येभ्यइदंनमम। आदित्यान्देवान्यज्ञेनापिप्रेयं। परिधीनज्यमानान्। अध्वर्युः।
अन्यत्रप्रस्तरात्जुह्वसादयित्वा। संजानाथाद्यावापृथिवीमित्रावरुणौत्वावृष्ट्यावतां।
विधृतीभ्यांप्रस्तरसमुल्लिप्यतूष्णींबर्हिषिविधृतीअपिसृज्य। सुक्षुप्रस्तरमनक्ति। अक्तश्चरिहाणाः। जुह्वामग्राणि। वियंतुवयः।
उपभृतिमध्यानि। प्रजांयोनिंमानिर्मृक्षं। ध्रुवायामूलानि। एवंपुनरनक्ति। तृतीयेतु। प्रजांयोनिंमानिर्मृक्षं। ध्रुवायामूलानि।
वियंतुवयः। उपभृतिमध्यानि। अक्तश्चरिहाणाः। जुह्वामग्राणि। यजमानः। समङ्कांबर्हिर्विषाघृतेनसमादित्यैर्वसुभिःसंमरुद्भिः।
समिंद्रेणविश्वेभिर्देवेभिर्भिरङ्कादिव्यंनभोगच्छतुयत्स्वाहा। प्रस्तरमज्यमानं। अध्वर्युः। आयुषेत्वा।
अक्तस्यतृणमपादायप्रज्ञातंनिधाय। यजमानः। अपिप्रेड्यज्ञोयज्ञमयाट्देवाअरंकृतःसोमः।
तंमित्रोवरुणोअर्यमारायस्पोषायजमानंविशंतु। प्रस्तरस्यतृणमपात्तं। अध्वर्युः।
प्रस्तरश्शाखांचादायोत्तरपरिधिसंधिमन्ववहत्याश्राव्यप्रत्याश्राविते।
इषितादैव्याहोतारोभद्रवाच्यायप्रेषितोमानुषःसूक्तवाकायसूक्ताब्रूहि। संप्रेष्यति।
आप्यायंतामापुषेधयोमरुतांपृषतयःस्थदिवंगच्छततोनोवृष्टिमेरयस्वाहा। प्रस्तरश्शाखांचानुप्रहरति।
अजिह्वामिवहस्तंधारयन्कर्षनिवन्यंचमंततःपर्यावर्तयति। यजमानः। अग्नयइदंनमम। अग्नेरहमुज्जितिमनूजैषं।
सोमायेदंनमम। सोमस्याहमुज्जितिमनूजैषं। अग्नयइदंनमम। अग्नेरहमुज्जितिमनूजैषं। प्रजापतयइदंनमम।
प्रजापतेरहमुज्जितिमनूजैषं। अग्नीषोमाभ्यामिदंनमम। अग्नीषोमेयोरहमुज्जितिमनूजैषं। इंद्रायवैमृधायेदंनमम।

इंद्रस्यवैमृधस्याहमुज्जितिमनूजैषं।

[इंद्राययेदंनमम।

इद्रस्याहमुज्जितिमनूजैषं। महेंद्रायेदंनमम।

महेद्रस्याहमुज्जितिमनूजैषं। सन्नयतस्तु। अमावास्यायाम्। त्रिभ्यामिदंनमम।

इंद्राग्नीयोरहमुज्जितिमनूजैषं।

देवेभ्य आज्यपेभ्य इदंनमम। देवानां माज्यपानां महमुज्जितिमनूजैषं। अग्नयेस्विष्टकृत इदंनमम। अग्नेःस्विष्टकृतोहमुज्जितिमनूजैषं।

अध्वर्युः। आशास्तेयं यजमानो सावित्युच्यमाने। अग्नीध्रमय। संप्रेष्यति। आग्नीध्रस्त्रिरंजलिना प्रस्तरमूर्ध्वमुद्यौति। यजमानः।

यर्हि होता यजमानस्य नाम गृहीयात्तर्हि ब्रूयात्।

एमा अग्नन्नाशिषो दोहकामा इन्द्रवंतो वनामहे धुक्षीमहि प्रजामिषं।

सामैस्त्याशीर्देवेषु भूयान्मन्यान्मन्यतमा जुष्टा जुष्टतमादरैः डतामनसा तच्छेकेयं यज्ञो दिवश्रोहतु यज्ञो दिवगच्छतु यो देवयानः पंथा

स्तेन यज्ञो देवाश्चैत्ये। आशीष्पुजपति। यज्ञोम आगम्यात्। यत्कामयते तस्य नाम गृह्णाति। रोहितेन त्वाग्निर्देवतां गमयतु।

हरिभ्यां त्वेन्द्रो देवतां गमयतु। एतं शेन त्वासूर्यो देवतां गमयतु। प्रस्तरमवसृष्टं। अध्वर्युः। अनुप्रहर। संप्रेष्यति। आग्नीध्रः।

स्वगातनुभ्यः स्वाहा। प्रस्तरस्य तृणमपात्तमनुप्रहरति। यजमानः। तनुभ्य इदंनमम। दिवः खीलो वततः। पृथिव्या अध्युत्थितः।

तेनासहस्रं कांडेन द्विषंतं तापयामसि द्विषन्नस्ताप्यतां बहुमानागास्ताप्यौषधयः। प्रस्तरस्य तृणमनुप्रहतं। अध्वर्युः।

एतत् एतत् एतदिति त्रिरंगुल्यान्वदिति।

आयुष्पा अग्नेस्यायुर्मैपाहि चक्षुष्पा अग्नेसि चक्षुर्मैपाहि।

यथारूपं प्राणायतनानि संमृशति। ध्रुवासिं। अंतरवेदि पृथिवीमभि मृशति। आग्नीध्रः। संवदस्व। अध्वर्युः। अगानग्नीत्।

आग्नीध्रः। अगन्। अध्वर्युः। श्रावय। आग्नीध्रः। श्रौषट्। अध्वर्युर्मध्यमं परिधिमन्वारभ्य।

स्वगादैव्या होतृभ्यः स्वस्तिर्मानुषेभ्यः शंयोर्ब्रूहि। संप्रेष्यति। यजमानः। विष्णोः शंयोरहं देवयज्यया यज्ञेन प्रतिष्ठांगमेयं।

शंयुवाकं। अध्वर्युः। यं परिधिं पर्यधत्था अग्ने देवपणिभिर्वीर्यमाणः। तं त एतमनुजोषं भराग्निने देवत्वदपचेतया तै। स्वाहेति वृत्तिः।

मध्यमं परिधिमनुप्रहरति। यज्ञस्य पाथ उपसर्मितं। स्वाहेति वृत्तिः। इतरौ। अवांच मुत्तरस्याग्रमंगारेषूोहति। यजमानः।

वितैमुंचामिरशना विरश्मीन्वियोक्रायानि परिचर्तनानि धत्ता दुस्मा सुद्रविणं यच्च भद्रं प्रणौ ब्रूता द्वाग्धान् देवतांसु।

अग्निं परिधिषु प्रहियमाणेषु। अध्वर्युः। यजमानं प्रथत। परिधीननुमंत्रयते। उत्तानाभ्याश्च स्ताभ्यामिति वृत्तिः।

जुह्वानिल उपभृतो ग्रमवधाय।

सस्त्रावभागास्थेषा ब्रूतः प्रस्तरेष्ठावर्हिषदश्च देवा इमां वाचमभिविश्वैर्गुणं त आसद्यास्मिन्बर्हिषिमादयध्वस्वाहा।

स्तुचौ प्रस्त्रावयति।

यजमानः।

वसुभ्योरुद्रेभ्य आदित्येभ्यः सस्त्रावभागेभ्य इदंनमम।

इष्टो यज्ञो भृगुभिर्द्रविणो दायति भिराशीर्दावसुभिराशीर्वाश्चैतर्वभिः।

तस्य मेष्टस्य वीतस्य द्रविणमागम्याद्वसुभ्यो यज्ञो वसुमान्यज्ञस्तस्य मायज्ञस्य वसौर्वसुमतौ वस्विहागच्छतु यज्ञोम आगच्छतु।

सः स्रावभागाननुमंत्रयते।

यत्कामयतेतस्यनामगृह्णाति।

वेदोसि॒वित्ति॑रसि॒पाप्मनो॑व्यावृ॒त्यैवि॑दे॒य॒क॒र्मासि॑क॒रुण॑मसि॒क्रिया॑सः॒स॒निर॑सिस॒निता॑सि॒सने॑यंघृत॒वंतं॑कुल॒यिन॑श्श॒य॒स्पोष॑श्सह॒स्ति
णंवे॒दोदे॑दातुवा॒जिनं॑। वेद॒मंत॑र्वेद्यासन्नमभि॒मृश॑ति। ऋ॒त्विजो॑हविःशेषान्प्राश्र॑न्त्याज्यलेपान्न॒क्षाल्य॑। जुह्व॒पभृ॒तावध्व॑र्युरादत्ते।
वेद॒श्होता॑। स॒स्रुवा॑माज्यस्थालीमाग्नीध्रः। प्र॒त्यंचो॑यति। प॒त्नीःसं॑याजयिष्यंतोदक्षिणेनगार्हपत्यमध्व॒र्युरति॑क्रामत्युत्तरेणेतरौ।
अध्व॒र्युः। अ॒ग्नेर्वा॒मप॑न्नगृहस्यसदसिसादयामिसु॒म्नाय॑सु॒मिनी॑सु॒मेमा॑धत्तंधुरि॒धुर्यौ॑पातं। स्म्ये॒स्रुचौ॑सादयति।

अपरेणगार्हपत्यमुपविश्यध्वानेनैवस्रुग्भ्यांपत्नीःसंयाजयति। वेदंचोपभृत्यपत्न्यामन्वारव्यायांजुह्वांचतुर्गृहीतंगृहीत्वा।
सोमायानुब्रू॒हि। आ॒श्राव्य॑प्रत्याश्राविते। सोमंयज। संप्रेष्यति। वषट्कृतउत्तरार्धेसोमंयजति। यजमानः। सोमायेदंनमम।
सोम॑स्याहंदैवय॒ज्यया॑सुरेता॒रेतौ॑धिषीय। अध्व॒र्युः। त्वष्ट्रे॒नुब्रू॑हि। आ॒श्राव्य॑प्रत्याश्राविते। त्वष्ट्रां॑यज।
वषट्कृतदक्षिणार्धेत्वष्ट्रांयजति। तावंतरेणेतरायजति। यजमानः। त्वष्ट्रइदंनमम। त्वष्ट्रहंदैवय॒ज्यया॑पशूना॒रूपं॑पुषेयं।
अध्व॒र्युः। दे॒वानांप॒त्नीभ्यो॑नुब्रू॒हि। परि॑श्रिते। दे॒वानांप॒त्नीर्य॑ज। यजमानः। दे॒वानांप॒त्नीभ्य॑इदंनमम।
दे॒वानांप॒त्नीनाम॑हंदैवय॒ज्यया॑प्रजनिषीयप्रजयाचपशुभिश्च। अध्व॒र्युः। रा॒काया॑नुब्रू॒हि। रा॒कांय॑ज। यजमानः। रा॒काया॑इदंनमम।
रा॒काया॑अहंदैवय॒ज्यया॑प्रजावान्भूयासं। अध्व॒र्युः। सि॒नीवा॒ल्याअ॒नुब्रू॑हि। सि॒नीवा॒लीय॑ज। यजमानः। सि॒नीवा॒ल्या॑इदंनमम।
सि॒नीवा॒ल्याअ॑हंदैवय॒ज्यया॑पशुमान्भूयासं। अध्व॒र्युः। कु॒ह्वाअ॒नुब्रू॑हि। कु॒ह्वंय॑ज। यजमानः। कु॒ह्वा॑इदंनमम।
कु॒ह्वाअ॑हंदैवय॒ज्यया॑पुष्टिमान्भूयासं। अध्व॒र्युः। अ॒ग्नये॑गृहपतयेनुब्रू॒हि। अ॒ग्निर्गृ॑हपतिंयज। यजमानः। अ॒ग्नये॑गृहपतयइदंनमम।
अ॒ग्निर्गृ॑हपतिर्यज्ञस्यप्रतिष्ठातस्याहंदैवय॒ज्यया॑प्रतिष्ठावान्भूयासं।

दे॒वानांप॒त्नीर॒ग्निर्गृ॑हपतिर्यज्ञस्यमिथुनंतयोरहंदैवय॒ज्यया॑मिथुनेनप्रभूयासं। इति॒सम॑स्तानुमंत्रणमेकेसमामनन्ति। अध्व॒र्युः।
संप॒त्नीप॒त्यासु॑कृतेनगच्छतांयज्ञस्ययुक्तौधुर्यावभूतां। सं॒जा॒ना॒नौवि॑जहतामरातीर्दिवि॒ज्योति॑र॒जर॒मार॑भेताश्स्वाहा।
स्रु॒वेण॑गार्हपत्येसंपत्नीयंजुहोति। पत्न्यामन्वारव्यायां। यजमानः। दि॒वि॒ज्योति॑षेपरमात्मनइदंनमम। अध्व॒र्युः।
पूर्व॑वद्धोतुरंगुलीपर्वणीअनक्ति। दक्षिणोहोतुःपाणौचतुरआज्यबिंदूनिडामवद्यति। षड॒ग्नीध्रः।
उपहूयमानामध्वर्युराग्नीध्रःपत्नीचान्वारभन्ते। दैव्याअध्वर्यवइत्युच्यमाने। उपहूतःपशुमानसानि। जपति। यजमानः।
इडास्माननुवस्तांघृतेनयस्याःपदेपुनतेदेवयंतः। वैश्वानरीशक्करीवावृधानोपयज्ञमस्थितवैश्वदेवी। आज्येडामनुमंत्रयते। पत्नी।
उपहूतेयंयजमानाइत्युच्यमाने। उपहूतापशुमत्यसानि। जपति। आग्नीध्रः।
उप॑हूतो॒द्यौःपि॒तोप॑मां॒द्यौःपि॒ताह्व॑यताम॒ग्निरा॒ग्नीध्रा॒दायु॑षेवर्च॑सेजी॒वात्वै॑पुण्याय। आ॒ज्येडां॑प्राश्राति। प्रा॒श्रय॑तूष्णींमार्जयते।

अध्वर्युः। दक्षिणाग्नाविधमप्रवृश्चनान्यभ्याघायपिष्टलेपफलीकरणहोमौजुहोति। चतुर्गृहीताज्येफलीकरणानोष्य।
अग्रैदब्धायोशीततनोपाहिमाद्यदिवापाहिप्रसित्यैपाहिदुरिष्ठैपाहिदुरद्धान्यैपाहिदुश्चरितादविषंनःपितुकृणुसुषदायोनिस्त्वाहा।
यजमानः। अयासरस्वतीयशोभगीनातस्यैतेस्वाहा। फलीकरणेहूयमानेमुखंविमृष्टे। अग्नयेदब्धायवेशीततनवइदंनमम।
यासरस्वतीवेशभगीनातस्यैतेस्वाहा। हुतेमुखंविमृष्टे। अध्वर्युः। अपरंचतुर्गृहीतंगृहीत्वा। पिष्टलेपमोष्य।
उल्लूखलेमुसलेयच्चूर्पाशिश्नेषट्पदियत्कपाले। अवप्रुषाविप्रुषःसंयजामिविश्वेदेवाहविरिदंजुषंतां।
यज्ञेयाविप्रुषःसंतंबहीरश्रौताःसर्वाःस्विष्टाःसुहुताजुहोमिस्वाहा। चरौनभवति। पिष्टलेपंजुहोति। यजमानः।
विश्वेभ्योदेवेभ्यइदंनमम। वेदौसिवित्तिरसिविदेयकर्मासिकुरुणमसक्रियासस्सनिरसिसनितासिसनेयं।
वेदश्चोत्रापत्यैप्रदीयमानं। घृतवंतंकुलायिनस्रायस्पोषस्सहस्रिणंवैदेददातुवाजिनं। उपस्थेस्यमानं। निर्द्विषंतनिररातिनुद।
वेदंपत्नीनिरस्यते। अध्वर्युः। सयोक्त्रेंजलौपूर्णपात्रमानयति। समार्युषासंप्रजयासमंभेवर्चासापुनः।
संपत्नीपत्याहंगच्छेसमात्मातनुवाममं। पत्न्यानीयमानेजपति। तत्सानिनीयमुखंविमृज्ययथार्थगच्छति। यजमानः।
त्वयावेदिविविदुःपृथिवीत्वयायज्ञोजायतेविश्वदानि। अच्छिद्रंयज्ञमन्वैषिविद्वान्त्वयाहोतासंतनोत्पर्धमासान्। वेदस्तीर्यमाणं।
यथेतमध्वर्युरेत्य। आप्यायतांद्विः। अयासरस्वतीयशोभगीनातस्यैतेस्वाहा। यजमानः। सरस्वत्यैयशोभगीनायाइदंनमम।
अध्वर्युः। यासरस्वतीवेशभगीनातस्यैतेस्वाहा। यजमानः। सरस्वत्यैवेशभगीनायाइदंनमम। अध्वर्युः। पुनःसकृद्गृहीत्वा।
इंद्रोपानस्यकेहमनसोवेशान्कुरुसुमनसःसुजातान्स्वाहा। इंद्रायेदंनमम। अध्वर्युः। स्तुवेणपार्वणौहोमौजुहोति।
पुरस्तात्स्विष्टकृतोवा। ऋषभंवाजिनंवयंपूर्णमांसंयजामहे।
सनौदोहतास्सुवीर्यस्रायस्पोषस्सहस्रिणंप्राणायसुरार्धसेपूर्णमासायस्वाहा। पूर्णमासायेदंनमम। इतिपौर्णमास्यां।
अमावास्यासुभगासुशेवाधेनुरिवभूर्यआप्यायमाना।
सनौदोहतास्सुवीर्यस्रायस्पोषस्सहस्रिणमपानायसुरार्धसेमावास्यायस्वाहा। अमावास्यायेदंनमम। इत्यमावास्यायां।
अध्वर्युः। आप्यायतांषट्। खंडेष्टिषुपुरस्तात्स्विष्टकृतोन्यत्रविकल्पः। दशतेतनुवौयज्ञयज्ञियास्ताःप्रीणातुयजमानोघृतेन।
नारिष्ठयोःप्रशिषमीडमानोदेवानांदैव्येपियजमानोमृतौभूत्स्वाहा। नारिष्ठाभ्यामग्निवायुभ्यामिदंनमम।
यंवादेवाअकल्पयन्नूर्जोभागश्शतकतू। एतद्वातेनप्रीणानितेनतुप्यतमहहौस्वाहा। नारिष्ठाभ्यामग्निवायुभ्यामिदंनमम।
अहंदेवानास्सुकृतामस्मिलोकेममेदमिष्टंनमिथुर्भवाति। अहंनारिष्ठावनुयजामिविद्वान्यदाभ्यामिन्द्रोअदधाद्भागधेयस्त्वाहा।
नारिष्ठाभ्यामग्निवायुभ्यामिदंनमम। अदारसृद्धवतदेवसोमास्मिन्यज्ञेमरुतोमृडतानः।

मानौविददुभिभामोअशस्तिर्मानौविदद्वृजनाद्वेष्ट्यायाःस्वाहा। नारिष्टेभ्योदेवसोममरुद्भ्यइदंनमम।
 ब्रह्मप्रतिष्ठामनसोब्रह्मवाचोब्रह्मयज्ञानाहविषामाज्यस्य।
 अतिरिक्तंकर्मणोयच्चहीनंयज्ञःपर्वाणिप्रतिरन्नैतिकल्पयन्स्वाहाकृताहुतिरेतुदेवान्स्वाहा। ब्रह्मणइदंनमम।
 संतेमनसामनःसंप्राणेप्राणंदधामितेसंव्यानेनसमपानंदधामिते। परिगृह्ययजमानोमृतौभूच्छनंएधिद्विपदेशंचतुष्पदेस्वाहा।
 नारिष्ठायपरमात्मनइदंनमम। अध्वर्युः। आप्यायतांअष्टत्रिंशद्गृहीत्वाजुहाहवनीयेसर्वप्रायश्चित्तानिजुहोति। इष्टेभ्यःस्वाहा।
 इष्टेभ्यइदंनमम। वषडनिष्टेभ्यःस्वाहा। वषडनिष्टेभ्यइदंनमम। भेषजंदुरिष्ट्यैस्वाहा। भेषजंदुरिष्ट्याइदंनमम। निष्कृत्यैस्वाहा।
 निष्कृत्याइदंनमम। निर्ऋत्यैस्वाहा। निर्ऋत्याइदंनमम। दौराध्यैस्वाहा। दौराध्याइदंनमम। दैवीभ्यस्तनूभ्यःस्वाहा।
 दैवीभ्यस्तनूभ्यइदंनमम। ऋध्यैस्वाहा। ऋध्याइदंनमम। समृध्यैस्वाहा। समृध्याइदंनमम।
 अयाश्चाग्नेस्यनभिशास्तीश्चसत्यमित्वमयाअसि। अयसामनसाधृतोयसाहव्यमूहिषेयानोधेहिभेषजस्वाहा। अग्नयेयसइदंनमम।
 इमंमैवरुणश्रुधीहवमद्याचमृडय। त्वामवस्युराचकेस्वाहा। वरुणायेदंनमम।
 तत्त्वायामिब्रह्मणावंदमानस्तदाशस्तेयजमानोहविर्भिः। अहंडमानोवरुणेहबोध्युरुशस्मान्आयुःप्रमोषीःस्वाहा।
 वरुणायेदंनमम। त्वनौअग्नेवरुणस्यविद्वान्देवस्यहेडोवयासिसीष्ठाः।
 यजिष्ठोवह्निमतःशोशुचानोविश्वाद्वेषासिप्रमुमुग्ध्यत्स्वाहा। अग्नीवरुणाभ्यामिदंनमम।
 सत्त्वनौअग्नेवमोभवोतीनेदिष्ठोअस्याउषसोव्युष्टौ। अवयक्ष्वनोवरुणश्चरराणोवीहिमृडीकस्सुहवोनेधिस्वाहा।
 अग्नीवरुणाभ्यामिदंनमम। त्वमग्नेअयास्ययासन्मनसाहितः। अयासन्हव्यमूहिषेयानोधेहिभेषजस्वाहा। अग्नयेयसइदंनमम।
 प्रजापतेनत्वदेतान्यन्योविश्वाजातानिपरितावभूव। यत्कामास्तेजुहुमस्तन्नोअस्तुवयस्यामपतयोरयीणास्वाहा।
 प्रजापतयइदंनमम। भूःस्वाहा। अग्नयइदंनमम। भुवःस्वाहा। वायवइदंनमम। सुवःस्वाहा। सूर्यायेदंनमम।
 भूर्भुवःसुवःस्वाहा। प्रजापतयइदंनमम। आश्रावितमत्याश्रावितवर्षद्वृतमत्यनूक्तमननूक्तंचयज्ञे।
 अतिरिक्तंकर्मणोयच्चहीनंयज्ञःपर्वाणिप्रतिरन्नैतिकल्पयन्स्वाहाकृताहुतिरेतुदेवान्स्वाहा। यज्ञायेदंनमम।
 अनाज्ञातंयदाज्ञातंयज्ञस्यक्रियतेमिथुं। अग्नेतदस्यकल्पयत्वहिवेत्यथयातथस्वाहाकृताहुतिरेतुदेवान्स्वाहा। अग्नयइदंनमम।
 अतिरिक्तंन्यूनेजुहोमिन्यूनमतिरिक्तेजुहोमि। समश्चसमेजुहोमिस्वाहाकृताहुतिरेतुदेवान्स्वाहा। देवेभ्यइदंनमम।
 यदकर्मयन्नाकर्मयदत्यगामयन्नात्यगामयदत्यरीरिचामयन्नात्यरीरिचाम।
 तत्त्वविष्णोयज्ञेयज्ञंप्रतिष्ठापयस्वाहाकृताहुतिरेतुदेवान्स्वाहा। देवेभ्यइदंनमम।

यत्प्रमत्तांतरगामकिचिदस्मिन्यज्ञे मंत्रतः कर्मतो वा ।

देवेभ्य इदं नमः ।

अनया हुत्या तच्छ्रमयामि सर्वतृप्यं तु देवा हविषो घृतस्य स्वाहा कृताहुतिरेतु देवान् स्वाहा ।

ब्रह्मप्रतिष्ठामनसो ब्रह्मवाचो ब्रह्मयज्ञानां हविषामाज्यस्य ।

ब्रह्मण इदं नमः ।

अतिरिक्तं कर्मणो यच्च हीनं यज्ञः पर्वाणि प्रतिरन्नैतिकल्पयन् स्वाहा कृताहुतिरेतु देवान् स्वाहा ।

तत्तम आपस्तु ता यते पुनः स्वादिष्टा धीतिरुचथायशस्यते ।

अयं समुद्र उत विश्वभैषजः स्वाहा कृताहुतिरेतु देवान् स्वाहा ।

ऋभुभ्य इदं नमः । उद्वयंतमस्परिपश्यंतो ज्योतिरुत्तरं ।

देवदैवत्रा सूर्यमगन्मज्योतिरुत्तमं स्वाहा । सूर्यायेदं नमः ।

उद्वयं जातवैदसं देवं हतकेतवः । दृशे विश्वा य सूर्यं स्वाहा । सूर्यायेदं नमः । चित्रदेवानां मुदंगादनीकं चक्षुर्भिन्नस्य वरुणस्याग्नेः ।

आप्राद्यावा पृथिवी अंतरिक्षं सूर्यं आत्मा जगतस्तथुषं स्वाहा । सूर्यायेदं नमः । यद्वै देवा अतिपादयानि वाचा चित्रयंत देवहेडनं ।

अरायो अस्मा अभिदुच्छुनाय ते न्यत्रास्मन्मरुतस्तन्निधैत न स्वाहा । मरुभ्य इदं नमः । यत इन्द्रभयामहेतोनो अभयं कृधि ।

मघवन् छिधत वतन्न ऊतये विद्विषो विमृधौ जहि स्वाहा । इंद्राय मघवत इदं नमः । स्वस्ति दा विशस्पतिर्वृत्रहा विमृधौ वशी ।

वृषेदः पुर एतुनः स्वस्ति दा अभयं करः स्वाहा । इंद्राय वृत्रघ्न इदं नमः । आभिर्गीर्भिर्यदतौ न ऊनमाप्याय हरिवो वर्धमानः ।

यदास्तोतृभ्यो महि गोत्रारुजासि भूयिष्ठभाजो अधते स्याम स्वाहा । इंद्राय हरिवत इदं नमः ।

अवते हेडो वरुण नमो भिरव्यज्ञेभिरीमहे हविर्भिः । क्षयन्नस्मभ्यं मसुरप्रचेतो राजन्नेनासि शिश्रथः कृतानि स्वाहा । वरुणायेदं नमः ।

उदुत्तमं वरुणपाशं मस्मदवाधमं विमध्यमं श्रथाय । अथावयमादित्यव्रतेतवानां गसो अदितये स्याम स्वाहा । वरुणायेदं नमः ।

पुरुषसंमितो यज्ञो यज्ञः पुरुषसंमितः । अग्नेतदस्य कल्पयत्व हिवेत्ययथा तथ स्वाहा कृताहुतिरेतु देवान् स्वाहा । अग्नयेदं नमः ।

यत्पाक्त्रामनसा दीनदक्षान यज्ञस्य मन्वते मर्तासः । अग्निष्टद्धोता क्रतुविद्विजानन्यजिष्ठो देवा ऋतुशो यजाति स्वाहा ।

अग्नयेदं नमः । अध्वर्युः । आप्यायतां ध्रुवामाप्याय्य ।

देवा गातुविदो गातुं वित्वा गातुं मितमनसस्पत इमं नो देवदेवेषु यज्ञं स्वाहा वाचि स्वाहा वातैधाः स्वाहा ।

अंतर्वेद्यूर्ध्वं स्तिष्ठन्ध्रुवया हवनीये त्रीणि समिष्टयजूषि जुहोति । मध्यमे स्वाहा कारे बर्हिरनुप्रहरति । यजमानः ।

देवेभ्यो गातुविद्वो यज्ञाय परमात्मन इदं नमः ।

अग्नेदव्यायोशीततनो पाहि माद्यदिवः पाहि प्रसित्यै पाहि दुरिष्ठै पाहि दुरन्न्यै पाहि दुश्चरिता दविषंनः पितुं कृणु सुषदा योनिं स्वाहा ।

समिष्टयजुरनुमंत्रयते ।

दिवः खीलो वततः पृथिव्या अध्युत्थितः ।

तेनासहस्रं कांडेन द्विषंतं शोचयामसि द्विषन्मैबहुशो च त्वोषधेमो अहं शुचं ।

बर्हिरनुप्रहतं ।

संयज्ञपतिराशिषा ।

यजमानभागंप्राश्नाति।

इदं हविः प्रजननमेअस्तु दशवीरः सर्वगणः स्वस्तये।

आत्मसन्निप्रजासन्निपशुसन्त्यभयसन्निलोकसन्निवृष्टिसन्नि।

अग्निः प्रजाबहुलामैकरोत्वन्नपयोरेतौ अस्मासुधत्तरायस्पोषमिषमूर्जमस्मासुदीधरत।

श्रुतस्य।

दधिक्राव्यौ अकारिषं जिष्णोरश्वस्यवाजिनः।

सुरभिर्नोमुखाकरत्त्रण आयूषितारिषत।

दध्नः।

अध्वर्युः।

अभिस्तृणीहि परिधेहि वेदिं जाभिमाहि सीरमुयाशयाना।

होतृषदनाहरिताः सुवर्णानिष्का इमे यजमानस्य ब्रध्ने।

होतृषदनैर्वेदिमभिस्तृणाति। पोषायवः। अग्नेणाहवनीयं प्रणीताः पर्याहृत्य। योवो यौक्षीत्सवो विमुंचतु। अंतर्वेदि विमुंचति।

तासु संततामुदकधाराः स्रावयति। यजमानः। सदसि सन्मैभूयाः सर्वमसि सर्वमेभूयाः पूर्णमसि पूर्णमेभूयाः अक्षितमसि मामैक्षेष्टाः।

आनीयमानासु जपति।

प्राच्यां दिशि देवाः ऋत्विजौ मार्जयन्तां।

दक्षिणायां दिशि मासाः पितरौ मार्जयन्तां।

प्रतीच्यां दिशि गृहाः पशवौ मार्जयन्तां।

उदीच्यां दिश्याप ओषधयो वनस्पतयो मार्जयन्तां।

ऊर्ध्वायां दिशि यज्ञः संवत्सरो यज्ञपतिर्मार्जयन्तां।

प्रतिदिशं व्युत्सिंचति।

समुद्रं वः प्रहिणोम्यक्षिताः स्वां योनिमपि गच्छत।

अच्छिद्रः प्रजया भूयांसं मापरासेचि मत्पयः।

शेषं निनयति।

यदुप्सु तैसरस्वति गोश्च श्वेषु यन्मधु।

तेन मेवाजिनी वति मुखं मग्धि सरस्वति।

मुखं विमृष्टे।

अध्वर्युः।

यंदेवामनुष्येषूपवेषमधारयन्।

ये अस्मदपचेत सस्तान् स्मभ्यमिहा कुरु।

उपवेषोपविद्धिनः प्रजापुष्टिमथो धनं।

द्विपदौ नश्चतुष्पदो ध्रुवानं न पगान्कुरु।

उपवेषमादाय।

योपवेषे शुक्सापाम्पानं मृच्छतु यं द्विष्मः।

उत्करे निखनेत।

निरस्येद्वा।

निःपाप्मानं।

निरमुं नुद ओकसः सपत्नो यः पृतन्यति।

निर्बाध्यैनहविषे द्रणं पराशरीत।

इहिति स्रः परावत इहि पंचजनाः अति।

इहिति स्रोतिरोचनायावत्सूर्यो असद्विवि।

परमां त्वा परावत मिद्रौ नयतु वृत्रहा।

यतो न पुनरायसि शश्वतीभ्यः समाभ्यः।

हतः पाप्मावधिष्मपाप्मानं।

कस्त्वायुनक्ति सत्वा विमुंचतु।

यज्ञं विमुंचति।

यानि घर्मैकपालान्युपचिन्वति वेधसः।

पूष्णस्तान्यपि व्रत इद्रवायू विमुंचतां। कपालानि विमुंचति। यथे तं प्रति निष्कामति। ब्रह्मा। दिवो भागोसि। ब्रह्मभागं प्राश्य।

अयाडग्निर्जातवेदाददब्धो अंतरः पूर्वो अस्मिन्निषद्य।

सुन्वन्त्सनिः सुविमुचानो विमुंचधे ह्यस्मासु द्रविणं जातवेदो यच्च भद्रं प्रणोयच्छा भिवस्यो अस्मान्त्संनः सृजसु मत्यावाजवत्या।

समिधमाधाय यथे तं प्रति निष्कामति।

यजमानः।

अत एवोपोत्थाय।

विष्णोः क्रमौ स्य भिमातिहागा यत्रेण छंदसा पृथिवीमनु विक्रमे निर्भक्तः सयं द्विष्मः।

विष्णोः क्रमौ स्य भिशस्तिहात्रैष्ठुभेन छंदसां तारि क्षमनु विक्रमे निर्भक्तः सयं द्विष्मः।

विष्णोः क्रमौ स्यरातीयतो हंता जागते न छंदसा दिवमनु विक्रमे निर्भक्तः सयं द्विष्मः ।

विष्णोः क्रमौ सिसत्रयतो हंता नुष्टुभेन छंदसा दिशो नु विक्रमे निर्भक्तः सयं द्विष्मः ।

चतुरो विष्णु क्रमान् क्रामति ।

दक्षिणेन प्रक्रम्य सव्येनानुप्रक्रामति तिष्ठश्चतुर्थजपति । उद्यन्नद्यमित्रमहः । सपत्नान्मे अनीनशः । दिवैनान्विद्युतां जहि ।

निम्रो चन्नधरान्कृधि । उद्यन्नद्यविनो भज । पिता पुत्रेभ्यो यथा । दीर्घायुत्वस्य हे शिषे । तस्य नो देहि सूर्य । उद्यन्नद्यमित्रमह ।

आरोहन्नुत्तरा दिवं । हृद्रोगं मम सूर्य । हरिमाणं च नाशय । शुकैषु मे हरिमाणं । रोपणाकां सुदध्मसि । अथो हारिद्रवेषु मे ।

हरिमाणं निदध्मसि । उदगादयमादित्यः । विश्वेन सह सा सह । द्विषंतं मम रंधयन् । मो अहं द्विषतो रंधं । योनः शपादशपतः ।

यश्चैनः शपतः शपात् । उषाश्च तस्मै निमृक्कं । सर्वपापश्च समूहतां । योनः सपत्नो योरणः । मत्तोभिदासंति देवाः । इध्मस्यैव प्रक्षायतः ।

मातस्योच्छैषिकि चन । अगन्म सुवः सुवरगन्म ।

संदृशस्ते मा छित्सियत्तेतपस्तस्मै ते मा वृक्षि सुभूरसि श्रेष्ठौरश्मीनामा युर्धा अस्यायुर्मधे हि वचो धा असि वचो मयि धेहि ।

आदित्यमुपतिष्ठते ।

इदमहं पाप्मानं भ्रातृव्यमाभ्यो दिग्भ्यो स्यै दिवौ स्मादंतं रिक्षादस्यै पृथिव्या अस्मादुन्नाद्यान्निर्भजामि निर्भक्तः सयं द्विष्मः ।

यद्वेष्टितस्य वधं मनसा ध्यायति । ऐंद्रीमावृतं मन्वावर्तते । प्रदक्षिणमावर्तते । पुण्या भवंतुया लक्ष्मीः परा भवंतुया पापीः ।

दक्षिणमश्च समभिपर्यावर्तते । तेजोसि । आहवनीयमुपपर्यावर्तते । समहं प्रजया संमया प्रजा समहः रायस्योषेण संमया रायस्योषः ।

उपतिष्ठते । समिद्धो अग्ने मे दीदिहि समेद्धा तै अग्ने दीद्यासं । अग्नय इदं नमम । उपसमिधे । वसुमान्यज्ञो वसीयान्भूयासं । उपतिष्ठते ।

अग्ने वहे स्वदितुं नस्तनये पितुं पच । विभूश्शंतो कायतनु वेस्योनः । दक्षिणाग्नि । अग्न आयूश्चिपवस आसुवोर्जमिषं चनः ।

आरेबाधस्वदुच्छुनौ । अग्ने पवस्व स्वपा अस्मे वर्चः सुवीर्यं । दधत्पोषश्चरियं मयि ।

अग्ने गृहपते सुगृहपतिरहं त्वया गृहपतिना भूयासः सुगृहपतिर्मया त्वं गृहपतिना भूयाः शतं हि मास्ता माशिषमाशासे ।

नारायणशर्मणे । ज्योतिष्मती । गार्हपत्यं । ज्योतिषे तंतवे त्वानारायणशर्मन्ननुमा ज्योतिषातनु । अंतराग्नीनिषीदति ।

वेदतृणान्युपस्थ आधाय । ये देवायं ज्ञानः पृथिव्या मध्यासंते । अग्निर्मातेभ्योरक्षतुगच्छेम सुकृतौ वयं ।

ये देवायं ज्ञामुषः पृथिव्या मध्यासंते । अग्निर्मातेभ्योरक्षतुगच्छेम सुकृतौ वयं ।

अगन्म मित्रावरुणा वरेण्या रात्रीणां भागो युवयो र्यो अस्ति । नाकं गृह्णाताः सुकृतस्य लोके तु तीये पृष्ठे अधिरोचने दिवः ।

ये देवायं ज्ञानोतरिक्षे ध्यासंते । वायुर्मातेभ्योरक्षतुगच्छेम सुकृतौ वयं । ये देवायं ज्ञामुषोतरिक्षे ध्यासंते ।

वायुर्मातेभ्योरक्षतुगच्छेम सुकृतौ वयं । यास्ते रात्रीः सवितर्देवयानी रंतराद्यावा पृथिवी वियंति ।

गृहैश्चसर्वैः प्रजयान्वग्रेसुवोरुहाणास्तरतारजांसि। येदेवायज्ञह्नौदिव्यध्यासंते। सूर्योमातेभ्योरक्षतुगच्छेमसुकृतौवयं।
येदेवायज्ञमुषौदिव्यध्यासंते। सूर्योमातेभ्योरक्षतुगच्छेमसुकृतौवयं। येनेन्द्रायसमभरः पयांस्युत्तमेनहविषाजातवेदः।
तेनाग्नेत्वमुतवर्धयेमसंजातानांश्चैष्ठ्याधैह्येनं। अंतर्वेद्यासीनोतीमोक्षान्जपति। स्वायतनंगत्वा। कस्त्वायुनक्तिस्त्वविमुचतु।
सर्वमनुवीक्षते। अग्नैव्रतपतेव्रतमचारिषंतदशकृतन्मैराधि। वायोव्रतपतेव्रतमचारिषंतदशकृतन्मैराधि।
आदित्यव्रतपतेव्रतमचारिषंतदशकृतन्मैराधि। व्रतानांव्रतपतेव्रतमचारिषंतदशकृतन्मैराधि। व्रतं विसृजते।
यज्ञोबभूवसआबभूवसप्रजज्ञेसर्वावृधे। सदेवानामधिपतिर्बभूवसोअस्माअधिपतीन्करोतुवयस्यामपतयोरयीणाम्।
यज्ञस्यपुनरालम्भंजपति। गोमाअग्नेर्विमाअश्वीयज्ञोनृवत्सखासदुमिदं प्रमृष्यः।
इडावाएषोअसुरप्रजावान्दीर्घोरयिः पृथुबुधः सभावान्। प्राडुत्क्रम्यजपति। यज्ञशंचतेयज्ञनमोनमश्चतेयज्ञ।
शिवेनमेसंतिष्ठस्वस्योनेनमेसंतिष्ठस्वसुभूतेनमेसंतिष्ठस्वब्रह्मवर्चसेनमैसंतिष्ठस्वयज्ञस्यर्धिमनुसंतिष्ठस्वोपतेयज्ञनमउपतेनमउपते
नमउपतेनमः। जपति। वृष्टिरसिवृश्चमेपाप्मानमृतात्सत्यमुपागामप्सुश्रद्धा। अपउपस्पृश्य। यथेतंप्रतिनिष्क्रामति।
ब्राह्मणास्तर्पयितवै। संप्रेष्यति। अग्नेनयसुपथारायेअस्मान्विश्वानिदेववयुनानिविद्वान्।
युयोध्यस्मज्जुहुराणमेनोभूयिष्ठातेनमउक्तिविधेम। प्रवःशुक्रायभानवैभरध्वह्व्यमतिचाग्रयेसुपूतं।
योदैव्यानिमानुषाजूनूष्यंतर्विश्वानिविद्वानाजिगातिं। अच्छागिरौमतयौदेवयंतैरग्निंयतिद्रविणंभिक्षमाणाः।
सुसंदृशंसुप्रतीकस्वंचहव्यवाहमरतिमानुषाणां। अग्नेत्वमस्मद्युयवन्नमीवाअनग्नित्राअभ्यमंतकृष्टीः।
पुनरस्मभ्यंसुवितायदेवक्षाविश्वैभिरजरोभिर्यजत्र। अग्नेत्वंपारयानव्योअस्मान्स्वस्तिभिरतिदुर्गाणिविश्वा।
पूश्चपृथिवीबहुलानुर्वीभवातोकायतनयायशंयोः। प्रकारवोमननावच्यमानादेवद्रीचींमनसादेवयंतः।
दक्षिणावाङ्माजिनीप्राच्यैतिहविर्भरंत्यग्नयैघृताची। प्रमादात्कुर्वतांकर्मप्रच्यवेताध्वरेषुयत्।
स्मरणादेवतद्विष्णोःसंपूर्णस्यादितिश्रुतिः।

। इतिहिरण्यकेशीदर्शपौर्णमासाध्वर्युयजमानाग्नीध्रब्रह्मप्रयोगः।

॥ इदं पुस्तकं चि.ब्र.रामप्रसादेन,चि.ब्र.नारायणेन,चि.ब्र.रविकिरणेन च श्रीमतां गुरुणां साहाय्येन लिखितं ॥

॥ ॐ ॥

श्री गणेशाय नमः। श्री सरस्वत्यै नमः। श्रीगुरुभ्योनमः।

॥ अथदर्शपूर्णमासयाजुषहौत्रप्रयोगप्रारंभः ॥

अथ अध्वर्युणा कृते होतृषदने होतरेहीत्युक्ते। देवा यो अप्सु महिम इष्वः सद्दमापः प्रवहत यत्किंच दुरितं मयि। यच्चाहमभिर्दुद्रोहयच्चशेष उदाकृतं। अपआचामति। यज्ञोपवीति। पुनरा चम्य। विहारमभवृत्य। भूः प्रपद्ये। भुवः प्रपद्ये। सुवः प्रपद्ये। भूर्भुवस्सुवः प्रपद्ये। सत्यं प्रपद्ये ऋतं प्रपद्ये मृतं प्रपद्ये प्रजापते प्रियां तनुव मनातार्तां प्रपद्ये गायत्रि प्रपद्ये त्रिष्टुभ प्रपद्ये जगति प्रपद्ये नुष्टुभ प्रपद्ये पक्तिं प्रपद्ये। इत्यंतरेणवेद्युत्करोप्रपद्य। उत्तरेणवेदिप्राङ्मुखमवस्था।

छन्दोभिःछादयेछन्दोभिःछन्नोस्मि। जपति। इदमहंपंचदशेन वज्रेणा द्विषंतंभ्रातृव्यमवक्रमामि योस्मद्वेष्टि यंचवयंद्विषः। दक्षिणेन पादेनो त्तरां वेदिश्रोणि मवक्रमति। अत्र तिष्ठन्सामिधोनिरन्वाह। वाचं नियम्या। हृदयदेशेजलिकृत्वा। अग्नये समिद्यमानायानुब्रू३ हिति संप्रेशिते। ब्रम्हन्सामिधेनिरनुवक्ष्यामि। ब्रम्हाणमामंत्रयते। ॐ अनुब्रू३हितिब्रम्हणाप्रसवउक्ते। दशहोतारंव्याख्याया। चित्तिःस्युक्। चित्तमाज्यं। वाग्वेदिः। आधीतंबर्हिः। केतोअग्निः। विज्ञातमग्निः। वाक्पतिर्होता। मनउपवृक्ता। प्राणोहविः। सामाद्वर्युः। भूर्भुवःसुवः।जपति। हि हि हि त्रिर्हिकृत्वा। प्रवोवाजाअभिद्यवो हविष्वंतोघृताच्या देवांजिगतिसुन्नो३ प्रवोवाजाअभिद्यवो हविष्वंतोघृताच्या देवांजिगतिसुन्नो३ प्रवोवाजाअभिद्यवो हविष्वंतोघृताच्या देवांजिगतिसुन्नो३ मग्नआयाहवितये गृणानो हव्यदातये। निहोतासत्सिबर्हिषो३ तन्त्वायमिद्भिरंगिरों। गृतेनवर्धयामसि। बृहच्छोचायविष्टो३५ सनःपृथुः श्रवाय्यमछादोववि वाससि। बृहदग्नेसुवपर्यो३ मिडेन्योनमस्यस्यिरस्तमा३सिदर्शतः। समग्निरिध्यतेवृषो३ वृषोअग्निःसमिध्यतेश्वेनदेववाहनः। त३हिविष्वंतइडतो३ वृषणंत्वावयंवृषन् वृषाणसमिधिमहि। अग्नेदिद्यतंवृहो३ मग्निदुतंवृणिमहे होतारंविश्ववेदसं। अस्ययज्ञस्यसुकृतो३५सममिध्यमानोअध्वरेग्निपावकइड्यः। शोचिष्केशस्तमिमहो३५। समिधोअग्राहुतदेवान्यक्षिस्वद्वध्वरा। त्व३हिव्यवाडसो३ [माजुहोतदुवस्यता ग्रिंप्रयत्यध्वरे वृणिध्व३हव्यवाहनो३ माजुहोतदुवस्यता ग्रिंप्रयत्यध्वरे वृणिध्व३हव्यवाहनो३

माजुहोतदुवस्यता ग्रिंप्रयत्यध्वरे वृणिध्व३हव्यवाहनो३]त्वंवरुण उतमित्रो अग्ने त्वावर्धति मतिभर्वसिष्ठास्त्वेवसुसुषणनानिसतुयूयंपातःस्वस्तिभिः--सदानो३ त्वंवरुण उतमित्रो अग्ने त्वावर्धति मतिभर्वसिष्ठास्त्वेवसुसुषणनानिसतुयूयंपातःस्वस्तिभिः--सदानो३ त्वंवरुण उतमित्रो अग्ने त्वावर्धति मतिभर्वसिष्ठास्त्वेवसुसुषणनानिसतुयूयंपातःस्वस्तिभिः--सदानो३ मग्नेमहा३असिब्राह्मणभारता। वासिष्ठेन्द्रप्रमदाभरद्वसो। अथनदः [देवेध्दो मन्विध्द ऋषिष्टुतोविप्रामदितः कविशस्तो ब्रह्मस३शितोगृताहवनः। प्रणीर्यज्ञाना३रथिरध्वराणा। अतूर्तोहोतातूर्णिर्हव्यवाट्। आस्पात्रंजुहुर्देवानांचमसोदेवपानोरा३इवाग्नेनेमिर्देवा३स्त्वंपरिभूरस्यावहदेवान् यजमानाया] अपानति। अग्नमग्न आ३वह। सोममा३वह। अग्नमा३वह। प्रजापतिं(उपांशु) आ३वह। अग्नघोमावा३वह। इद्रंवैमृधमा३वह। (इतिपौर्णमास्यां) इद्राग्निआ३वह (इत्यमावास्यायां)[सन्नयतस्तु। इद्रमा३वह। इद्रयाजिनः। महेद्रमा३वह।

महेद्रयाजिनः। उभयत्र। देवाऽआज्यपाऽआश्वह। अग्निऽहोत्रायावह स्वमहिमानमाश्वह। आचाग्ने देवान्वह
सुयजाचयजजातवेदः। तत्रैवोध्वञ्जुरूपविशति। असौमाऽनुषः इतिश्रुत्वा। उपोथाया। नमोमात्रेपृथिव्यै। पृथिविमभिमृशति।
पृथविहोता। द्यौरद्वर्युः। रुद्रोऽग्निः। बृहस्पतिरुपवक्ता। अग्निर्होता। अश्विनाध्वर्युः। त्वष्टाग्नीत्। मित्रउपवक्ता। सूर्यतेचक्षुः।
वातप्राणः। द्यापृष्ठं। अंतरिक्षमत्मा। अंगैर्यज्ञं। पृथिविऽशरिरैः। महाहविर्होता। सत्यहविरध्वर्युः। अच्युतपाजाअग्निः।
अच्युतमनाउपवक्ता। अनाध्व्यश्चाप्रतिध्व्यश्चयज्ञस्साभगरौ। अयास्यउद्गाता। तूष्णिमभिकम्या।
इंद्रमन्वारभामहेहोतुवर्यैपुरोहितं। यनायच्युतमस्वर्दोवाअंगिरसोदिवं। दक्षिणहस्तेनाध्वर्युमन्वारभते। तूष्णीसव्येनाग्निं।
षष्टिश्चाध्वर्योऽनवतिश्चतपाषाध्वर्युमग्निर्मतरावियत्ता। सिनंतिपाकमतिधिरप्सुतस्यपंथामन्वैमिहोता। चतुर्होता, पंचहोता,
षड्होता, सप्तहोता जपति। समुद्रंमावपदं। एतैर्मत्रैरपरेणहवनियमध्वर्यचप्रत्यडेत्या। आदित्यस्यावृतमन्वावर्ते। प्रदक्षिण
मावर्तते। प्राङ्मुखोभुत्वा। षण्मोर्वीरऽहसस्पांतुद्यौश्चा पृथाविहश्चरात्रिश्च कृषिश्चवृष्टिश्च त्विषिश्चापश्चितीश्चापृथौषधयश्च। जपति।
होतृषदंनप्राप्य। निरस्तः परावसुः। होत्रुषदनात्तृणन्निरस्य अपउपस्पृश्य। येनस्सपत्नाअपतेर्भवत्विन्द्राग्निभ्यामव बाधामहेतान्।
वसवोरुद्राआदित्याउपरिस्पृशामोऽग्रंचेत्तारमधिराजमकन। हेतृषदनमववधते। अभ्युक्ष्यहेतृषदनम्।
उन्निवतउदुद्धतश्चगेषपातमंघावापृथिविअद्यान्हः। सिदहेतः स्वउलोकेचिकित्वान्सादयायज्ञस्सुकृतस्ययोनौ।
देवविदेवान्हविषांयजास्यग्रनबृहद्यजमानेवयोधाः। इति तस्मिन्नुपविशति। निहोताहोतृषदनेविदानस्त्वेषोर्दिदिवाऽअसदत्सुदक्ष।
अदध्यव्रतप्रमतिर्वसिष्ठः सहस्रंभरः शर्चिजिह्वोअग्निः॥ आसिनोजपति। लोककृतौलोकैर्मेकृणुतंमामासंताप्तमेषवान्लोकः।
गार्हपत्याहवनियौसमिक्षते।
प्रमेव्रुतभागधेयंयथावोयेनपथाहव्यमावोवहामिजुष्टामद्यदेवेभ्योवाचमुद्यासंजुष्टां ब्रह्मभोजुष्टानाराशस्साया॥ देवताउपतिष्ठते।
ततःसुचावादापयति। अग्निर्होतावेत्वग्निर्होत्रंवेत्तुप्रावित्रस्मोवयस्साधुतेयजमानदेवता।
घृतवतीमध्वर्योसुचमास्यस्वदेवायुर्वंश्ववारामिडामहैदेवाऽईडेन्यान्नमस्यामनस्यामनमस्यान्यजामयज्ञियान्। येऽयजामहे
भुर्भुवःसुवः समिधोअग्नआज्यस्यवेतूऽवौऽषट्। वषट् कृत्या। प्राण्यापन्यानिमिषेत्। वागोजःसहओजोवागवषट्
कारुनमस्तेअस्तुमामाहिऽसीः॥ प्रत्युक्तं वषट्कारमनुमंत्रयते। येऽयजामहे भुर्भुवःसुवः (स्तनुनपादग्नआज्यस्यवेतू) ३वौऽषट्।
वासिष्ठानांतु तनुनपादित्यस्यस्थानेयेऽयजामहे भुर्भुवःसुव नराशस्सोअग्नआज्यस्यवेतूऽवौऽषट्। येऽयजामहे भुर्भुवःसुव
रिडोअग्नआज्यस्यवियंतूऽवौऽषट्। येऽयजामहे भुर्भुवःसुवर्बर्हिर्ग्नआज्यस्यवेतूऽवौऽषट्। येऽयजामहे भुर्भुवःसुवः
स्वाहाग्निस्वाहासोमस्वाहाग्निस्वाहा(प्रजापतिं)(उपांशु)(उचचैः)स्वाहाग्नीषमौस्वाहेन्द्रवैमृधस्वाहादेवाऽआज्यपान्
त्स्वाहाग्निस्होत्राजुषणाअग्नआज्यस्यवयंतूऽवौऽषट्। (इतिपौर्णमास्यां) येऽयजामहे भुर्भुवःसुवः
स्वाहाग्निस्वाहासोमस्वाहाग्निस्वाहेन्द्राग्निस्वाहादेवाऽआज्यपान् त्स्वाहाग्निस्होत्राजुषणाअग्नआज्यस्यवयंतूऽवौऽषट्।
(इत्यमावास्यायां) सन्नयतस्तु। इन्द्राग्नीसिस्थानेइन्द्रं वामहेन्द्रं वा। वार्त्रघ्नावाज्यभागौ। अग्निर्वृत्राणिजघनद्रविणस्युर्विपन्यया।
समिधःशुक्रआहुतौऽ३। येऽयजामहे भिर्भुर्भुवःसुवर्जुषाणोअग्निराज्यस्यवेतूऽवौऽषट्। त्वस्सोमासिसत्यतिस्त्वस्राजोतवृत्रहा।

त्वंभद्रोअसिकतो३। ये३यजामहे सोमं भूर्भुवर्जुषणसोमआज्यस्यहविषोवेतू३वौ३षट्। (पौर्णमास्यां) वृधन्वन्तावाज्यभगौ।
 अग्निप्रत्नेनजन्मनाशुभानस्तनुव३स्वा। कविर्विप्रेणवावृधो३। ये३यजामहे भिंभुर्भुवःसुवर्जुषाणोअग्निराज्यस्यवेतू३वौ३षट्।
 सोमगिर्भिर्ध्वावयवर्धयामोवचोविदः। सुमृडिकोनआविशो३। ये३यजामहे सोमं
 भूर्भुवर्जुषणसोमआज्यस्यहविषोवेतू३वौ३षट्। (इत्यमावास्यायां)प्रधानस्य। अग्निर्मुर्धादिवःककुत्पतिःपृथिव्याअयं।
 अपा३रेता३सिजिन्वतो३। ये३यजामहे भिं भूर्भुवःसुवर्भुवोयज्ञस्यरजशचनेतायत्रनियुद्धिःसचसेशिवाभिः।
 दिविमूर्धानंदधिषेसुवर्षाजिह्वामग्नेतृकृषेहव्यवाहां ३वौ३षट्। (प्रजापतेनत्वदेतान्यन्योविश्वाजातानापराताबभूव।
 यत्कामास्तेजुहुमस्तन्नोअस्तुवय३स्यामपतयोरयिणा।)(उपांशु)ओऽम्। (उच्चैः) ये३यजामहे (उच्चैः)
 (प्रजापतिर्भुवःसुवःसवेदपुत्रपितर३समातर३ससुनुर्भुवत्सभुवत्पुनर्मघः।
 सद्यामौर्णोदंतरिक्ष३ससुवःसविश्वाभुवोअभवत्सआभवत् ३)(उपांशु) वौ३षट्।(उच्चैः) अग्नीषोमासवेदसासहुतिवनतंगिरः।
 संदेवत्रावबुवथो३ ये३यजामहेभिषोमौभूर्भुवःसुवर्भुवमेतानिदिविरोचनान्यग्निश्चसोमसक्रतूअधत्तं।
 युव३सिंधू३रभिश्वास्तेरवद्यादग्निषोमाविमुंचतंगृभितान३ वौ३षट्। विनइन्द्रमृधोजहिनिचायच्छपृतन्यतः।
 अधस्पदंतमीकृधियोअस्मा३अभिदासतो३। ये३यजामहइन्द्रवैमृधंभूर्भुवःसुवः रिन्द्रक्षत्रमभिवामोजोजायथावृषभचर्षणीना।
 अपानुदोजनममित्रयंतमुरुदेवेभ्योअकृणोरुलोकां३वौ३षट्। (मृगोनभीमःकुचरोगिरिष्ठाःपरावतआजगामापरस्याः।
 सुक्३स३शायपविमिन्द्रतमंविशत्रून्ताडिविमृधोनुदस्वा ३वौ३षट्।) इतिपौर्णमास्यां। दर्शेआग्नेयानंतरं।
 इन्द्राग्निरोचनादिवःपरिवाजेषुभषतः। तद्वांचेतिप्रवियो३। ये३यजामहइन्द्राग्नि भूर्भुवःसुवःश्रथद्
 वृत्रमुतसनोतिवाजमिन्दायोअग्निसहुरिसपर्यात्। इरद्यंतावसव्यश्चभुरेःसहस्तमासहसावाजयंता ३वौ३षट्। अमावास्यायां।
 एन्द्रसानसि३रयि३सजित्वान३सदासहं। वशिष्ठमूतयेभरो३। ये३यजामहे इन्द्रं
 भूर्भुवःसुवःप्रससाहिषेपुरुहुतशत्रूज्येष्ठस्तेषुष्मइहरातिरस्तु। इन्द्राभरदक्षिणेनावसुनिपतिसिन्धुनामसिरेवतिनां ३वौ३षट्।
 महा३इन्द्रोयोजसापर्जन्योवृष्टिमा३इवा। स्तोमैर्वत्सस्यवावृधो३। ये३यजामहमहेन्द्रां भूर्भुवःसुवः
 र्महा३इन्द्रोनृवधाचर्षणिप्राउतद्विवर्हाअमिनसहोभिः। अस्मद्रियगवावृधेविर्यायोरुःपृथुःसुकृतःकर्तृभिर्भूद् ३वौ३षट्।
 (स्विष्टकृतः) पिप्रिहिदेवा ३उशसोयविष्ठ विद्वा ३ऋतू ३ऋतुपतेयजेहा। येदैव्याऋत्विजस्तेभिरग्नेत्व३होतृणामस्यायजिष्ठो३।
 ये३यजामहेअ३स्विष्टकृत मयाडग्निरग्नेःप्रियाधामान्ययाट् सोमस्यप्रियाधामान्याग्नेःप्रियाधामान्ययाट्
 प्रजापते(उपांशु)प्रियाधामान्ययाडग्नीषोमयोःप्रियाधामान्ययाडिन्द्रस्यवैमृधस्यप्रियाधामान्ययाट्देवानामाज्यपानांप्रियाधामानि
 । यक्षदग्नेर्होतुःप्रयाधामानि यक्षत्स्वंमहिमानमायजतामेज्याइषः कृणोतुसोअध्वराजातवेदाजुषता३हवि। भूर्भुवःसुवः
 रग्नेयदद्यविशोअध्वरस्यहोतःपावकशोचेवेष्टव३हियज्वा। ऋतायजासिमहिनावियद्भूर्हव्यावहयविष्ठयातेअद्या ३वौ३षट्।
 इतिपौर्णमास्यां। ये३यजामहेअ३स्विष्टकृत मयाडग्निरग्नेःप्रियाधामान्ययाट्
 सोमस्यप्रियाधामान्याग्नेःप्रियाधामान्ययाडिन्द्राग्निो प्रियाधामान्ययाडदेवानामाज्यपानांप्रियाधामानि।

यक्षदग्नेर्होतुः प्रयाधामानि यक्षत्स्वमहिमानमायजतामेज्याइषः कृणोतुसोअध्वराजातवेदाजुषताहवि। भूर्भुवःसुवः
रग्नेयदद्यविशोअध्वरस्यहोतःपावकशोचेवेष्टवहियज्वा। ऋतायजासिमहिनावियद्भूर्हव्यावहयविष्ठयातेअद्या ३वौ३षट्।
इत्यमावास्यायां। [सन्नयतस्तु इन्द्राग्निस्थाने। ये३यजामहे३स्विष्टकृतंभूर्भुवःसुव रयाडग्निरेःप्रियाधामान्ययाट्
सोमस्यप्रियाधामान्याग्नेःप्रियाधामान्ययाणमहेन्द्रस्य प्रियाधामान्ययाडदेवानामाज्यपानांप्रियाधामानि।
यक्षदग्नेर्होतुः प्रयाधामानि यक्षत्स्वमहिमानमायजतामेज्याइषः कृणोतुसोअध्वराजातवेदाजुषताहवि
रग्नेयदद्यविशोअध्वरस्यहोतःपावकशोचेवेष्टवहियज्वा। ऋतायजासिमहिनावियद्भूर्हव्यावहयविष्ठयातेअद्या ३वौ३षट्।]
अथान्ते अंगुलि पर्वणि अवघ्राया। अपउपस्पृश्या। अध्वर्युपस्तीर्णेहोतृपाणौ। होताद्विरादत्ते।
अध्वर्युणाभिघारितेसंगुलिभिर्विनिगृह्या मुखसंनितामिडामुपह्वयते।
उपहुतश्चरन्तरश्सहपृथिव्योपमारन्तरश्सहपृथिव्याह्वयतामुहुतंवामदेयश्सहांतरिक्षेणोपमावामदेव्यश्सहांतरिक्षेणह्वयतामुपहुतं
बृहत्सहदिवोपमाबृहत्सहदिवाह्वयतामुपहुतासप्तहोत्राउपमासप्तहोत्राह्वयता मुपहुतोभक्षःसखोपमाभक्षःसखाह्वयता
मुपहूतां३हो। अथोच्चैः। उपहुतेडोपहुतेडोपोअस्माइडाह्वयतामुपहुतेडोपहुतेडा।
मानविघृतपदीमैत्रावरुणिब्रह्मदेवकृतमुपहृतदैव्याअध्वर्यवउपहुताउपहूतामनुष्याः। यइमंयज्ञमवान्
येयज्ञपतिंवर्धानुपहूतेद्यावापृथिविपूर्वजेरुतावरीदेविदेवपुत्रे।
उपहूतोयंयजमानउत्तरस्यांदेवयज्यायामुपहूतोभूयसिहविष्करणउपहूतोदिव्येधामन्नपहूइदंमेदेवाहविर्जुषन्तामितितस्मिन्नुपहूतो
विश्वमस्यप्रियमुपहूतंविश्वस्यप्रियस्येपहूतस्योपहूतः। इडामुपहुय। वाचस्पतयेत्वाहुतंप्राश्नामिसदस्स्पतयेत्वाहुतंप्राश्नामि।
अवांतरेडां प्राश्नाति। इडासिस्योनासिस्योनकृत्सानौरायस्योषैसुप्रजास्त्वैधाः। मुखस्यत्वाद्युम्नायंसुरभ्यास्यत्वायत्वाप्राश्नामि।
इडाभागंप्राश्नाति। मनोज्योतर्जुषतामाज्यंविच्छिन्यज्ञश्समिमिदंधातु। बृहस्पतिस्तनुतामिमनोवश्वेदेवाइहमादयतां।
मार्जयित्वा। पृथिव्यैभगोसि। होतृभागंप्राश्या। दक्षिणांप्रतिग्रहिश्यन्त्सप्तदशकृत्वोपान्यात्।
देवस्यत्वासवितुःप्रसवेभिनोर्बाहुभ्यांपूष्णोहस्ताभ्यां प्रतिगृह्णामिराजात्वारुणोनयतुदेविदक्षिणेब्रह्मणओद्
नन्तेनामृतत्वमश्यांवयोदात्रे भुयान्मयोमैहमस्तुप्रतिग्रहित्रे
कइदंकस्माअदात्कामःकामाययकामोदात्ताकामःप्रतिग्रहिताकामश्समुद्रमाविशकामेनत्वाप्रतिगृह्णामिकामैतत्तप्षा
तैकामदक्षिणोत्तानस्त्वाडिरसःप्रतिगृह्णातु। अनुयाजेदेवान्यजेतिसंप्रेषिते। ये३यजामहे भूर्भुवःसुव देवंबरिर्वसुवनवसुधेयस्यवेतू
३वौ३षट्। ये३यजामहे भूर्भुवःसुव देवोनराशश्सोवसुवनेवसुधेयस्यवेतू३वौ३षट्। ये३यजामहे
भूर्भुवःसुवदेवोअग्निस्विष्टकृतसुद्रविणामन्द्रःकविसत्यमन्मायजिहोताहोतुर्होतुरायजियानग्नेयान्देवानयाड्याअपिप्रेयेतेहोत्रेअमत्स
तत्। ताश्ससनुषीश्होत्रादेवंगमादिविदेवेषुयज्ञमेरयेमश्स्विष्टकृच्चाग्नेहोताभूर्भुवःसुवनेवसुधेयस्यनमोवाकेवीही ३वौ३षट्।
सूक्तवाकायसंप्रेषिते। इदंयापृवीभद्रमभूदार्धमसूक्तवाकमुतनमोवाकमृध्यास्मसूक्तोच्यमग्ने त्वश्सूक्तवागसि। उपश्रितोदिवः
पृथिव्योरोमन्वतीतेस्मिन्यज्ञेयजमानद्यावापृथीस्तां। शंगयेजिरदानु अत्रसूरप्रवेदेउरुगव्यूतिनभयंकृतौ वृष्टिद्यावारीत्यापा

शंभुवौमयोभुवावूर्जस्वतीचपयस्वतीच सूपचरणाचस्वधिचरणाचतयोराविधि। अग्निरिदं हविरजुषताविवृधं तमहोज्यायो कृत।
सोमइदं हविरजुषताविवृधं तमहोज्यायो कृत। अग्निरिदं हविरजुषताविवृधं तमहोज्यायो कृत। प्रजापतिः। (उपांशु)
इदं हवः (उच्चैः) अजुषताविवृधत (उपांशु) महोज्यायः (उच्चैः) अकृत। अग्नीषोमाविदं हविरजुषतामवीवृधेतां महोज्यायो क्रातां।
इंद्रो वै मृधइदं हविरजुषताविवृधत महोज्यायो कृत। (दर्श) अग्निरिदं हविरजुषताविवृधत महोज्यायो कृत।
सोमइदं हविरजुषताविवृधत महोज्यायो कृत। अग्निरिदं हविरजुषताविवृधत महोज्यायो कृत।
इंद्राग्नीइदं हविरजुषतामविवृधेतां महोज्यायो क्रातां। सन्नयतस्तु। (इंद्राग्निस्थाने) इंद्रइदं हविरजुषताविवृधत महोज्यायो कृत।
महेंद्रइदं हविरजुषताविवृधत महोज्यायो कृत। इति वा। उभयत्र। देवा आज्यपा आज्यमजुषतावीवृधंत महोज्यायो कृत।
अग्निर्होत्रेणेदं हविरजुषताविवृधत महोज्यायो कृत। अस्या मृधोत्रायां देवंगमायामाशास्तेयं यजमानः। अमुकशर्मा यजमानः।
नक्षत्रनामसोमयाजीतितृतीयं।
आयुराशास्ते सुप्रजास्त्वमाशास्ते सजातवनस्यामाशास्त उत्तरां देवयज्यामाशास्ते भूयो हविष्करणमाशास्ते दिव्यं
धामाशास्ते विश्वं प्रियमाशास्ते यदनेन हविषाशास्ते तदश्यात्तदध्यात्तदस्मै देवारासं तां तदग्निर्देवो देवेभ्यो वनते वयमग्नेर्मानुषाः।
इष्टं च वीतं चोभे च नोद्यावापृथिवी अहं स स्यातामिह गतिर्वा मस्येदं च नमो देवेभ्यः। शंयो ब्रूहीति संप्रेषिते।
तच्छंयोरावृणीमहे गातुं यज्ञाय गातुं यज्ञपतये देवी स्वस्ति रस्तु नः। स्वस्तिर्मानुषेभ्यः।
ऊर्ध्वजिगातु भेषजं शन्नो अस्तु द्विपदेशं च तुष्पदे। हविः शेषं प्राश्य। वेदमादायापत्नी संयाजार्थं प्रत्यङ्केत्य।
अपरेण गार्हपत्यमुपविश्य संयाजयति। आप्याय स्वसमेतु ते विश्वतः सोमवृष्णि यं। भवा वाजस्य यंगथो ३।
ये ३ यजामहे सोमं भूर्भुवः सुवः संते पयाः सिसमुयं तुवाजाः संवृष्णि यान्यभिमातिषाहः।
आप्यायमानो अमृताय सोमदि विश्रवाः स्युत्तमानिधिष्वा ३ वौ ३ षट्। इह त्वष्टारमग्रियं विश्वरूपमुपह्वये। अस्माकमस्तु के वलो ३।
ये ३ यजामहे त्वष्टारं भूर्भुवः सुवः स्तनः स्तुरीपमधपोषयितु देवत्वष्टर्विरराणस्य स्व।
यतो विरः कर्मण्यः सुदक्षो युक्तग्रावा जायते देवकामा ३ वौ ३ षट्। देवानां पत्निरुशतिर वंतुनः प्रावंतुनः स्तुजये वाजसातये।
याः पार्थिवा सोया अपामपि ब्रतेता नो देवीः सुहवाः शर्मयच्छतों ३। ये ३ यजामहे
देवानां पत्नी भूर्भुवः सुवरुतग्रावियं तु देवपत्नी रिद्राण्यग्राय्यश्चिनीराट्। आरोदसी वरुणानीश्रुणोतु वियं तु देवीर्यत्तुर्जनीनां ३ वौ ३ षट्।
राकामहं सुहवाः सुष्टुती हुवे श्रुणोतुनः सुभगा बोधतुत्मना। सीव्यत्वपः सूच्याच्छिद्यमानया ददातु वीरं शतदाय मुत्थो ३।
ये ३ यजामहे राकां भूर्भुवः सुवर्यास्ते राके सुमतयः सुपेश सोयाभिर्ददासि दाशुषे वसूनि।
ताभिर्नो अद्य सुमना उपागहि स हस्तपोषः सुभगे रराणा ३ वौ ३ षट्। सिनिवालि पृथुष्टुके या देवानामसि स्वसा।
जुषस्व हव्यमाहुतं प्रजां देवि दिद्विनि ३। ये ३ यजामहे सिनीवाली भूर्भुवः सुवर्या सुपाणिः स्वंगुरिः सुषूमा बहुसूवरी। तस्यै विश्पलियै हविः
सिनीवाल्यै जुहोतना ३ वौ ३ षट्। कुहूमहं सुभगा विद्वनापसमस्मिन्यज्ञे सुहवां जोहवीमि। सानो ददातु श्रवणं पितृणां तस्यास्ते देवि हवि
षाविधेमो ३। ये ३ यजामहे कुहूं भूर्भुवः सुवः कुहूर्देवानाममृतस्य पत्नी हव्या नो अस्य हविषश्चिकेतु।

संदाशुषेकिरतुभूरिवामश्चरायस्पोषंचिकितुषेदधातूश्चौषट्। अग्निर्होतागृहपतिः सराजाविश्वावेदजनिमाजातवेदाः।

देवानामुतयोमर्त्यानांयजिष्ठः सप्रयजतामृतावोश्च।

येश्चयजामहेग्निगृहपतिंभूर्भुवः सुवर्वयमुत्वागृहपतेजनानामग्ने अकर्मसमिधाबृहन्तं।

अस्थूरिणोगार्हपत्यानिसंतुतिग्मेननस्तेजसासश्शिशधीश्चौषट्। अथ अंगुलिपर्वणिअवघ्राय। अपउपस्पृश्य।
आज्येडामुपह्वयते।

उपहुतश्चरथंतरश्चसहपृथिव्योपमारथंतरश्चसहपृथिव्याह्वयतामुपहुतंवामदेव्यश्चसहांतरिक्षेणोपमावामदेव्यश्चसहांतरिक्षेणह्वयतामुपहु
तंवृहत्सहदिवोपमाबृहत्सहदिवाह्वयतामुपहुताः सप्तहोत्राउपमासप्तहोत्राव्हयंता

मुपहुतोभक्षः सखोपमाभक्षः सखाह्वयतामुपहृतांश्चो। उपहुतेडोपहुतेडोपोअस्माश्चइडाह्वयतामुपहुतेडोपहुतेडा।

मानवीघृतपदीमैत्रावरुणीब्रह्मदेवकृतमुपहृतदैव्याअध्वर्यवउपहुताउपहृतामनुष्याः। यइमंयज्ञमवान्

येयज्ञपत्नीवर्धानुपहृतेद्यावापृथिवीपूर्वजेरुतावरीदेवीदेवपुत्रे।

उपहृतेयंयजमानेन्द्राणीवाविधवादितिरिवसुपुत्रोत्तरस्यांदेवयज्यायामुपहृताभूयसिहविष्करणउपहृतादिव्येधामन्नपहृतेदंमेदेवाहवि

र्जुषंतामितितस्मिन्नुपहृताविश्वमस्याः प्रियमुपहुतंविश्वस्यप्रियस्येपहृतस्योपहृता। तूष्णींप्राश्या। आचम्य।

वेदोसिचित्तिरसिचिदेयकर्मासिक्वरुणमसिक्त्रियासश्चनिरसिसनितासिसनेयधृतवंतंकुलायिनश्चरायस्पोषश्चसहस्त्रिणंवेदोदधातुवा
जिनं। वेदैकदेशंतृणनेतिगार्हपत्यासंततमाहवनियात्। यथेतंप्रतिनिष्क्रामति।

। इतिहिरण्यकेशीदर्शपौर्णमाहौत्रप्रयोगः।

॥ इदं पुस्तकं चि.ब्र.रामप्रसादेन श्रीमतां गुरूणां साहाय्येन लिखितं ॥

